

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
«СУЛЕЙМАН ДЕМИРЕЛЬ АТЫНДАҒЫ УНИВЕРСИТЕТ» МЕКЕМЕСІ

НҰРЖАНОВА
Айсұлу Балтабайқызы

ҚАЗАҚ ТІЛІ

қарапайым деңгей

Алматы
2014

ӘОЖ 811512.122 (075)
ББК 81.2 Қаз-923
Н 86

*Баспаға Сулейман Демирель Университетінің
Ғылыми Кеңесі ұсынған*

П і к і р ж а з ғ а н д а р:

филология ғылымдарының докторы, доцент **Қ.Күдерінова;**
филология ғылымдарының кандидаты, доцент **Қ.Садықбеков**

НҰРЖАНОВА А.Б.

Н 86 **Қазақ тілі** (қарапайым деңгей). *Оқу құралы.* – Алматы: «Танбалы» баспасы, 2014. – 132 бет.

ISBN 9965-792-43-7

Оқу құралы тіл үйренушіге қажет мазмұндық тақырыптарды, тілді меңгерту барысында орындалатын жаттығулар мен тапсырмаларды, қазақша тілдік қатынасты жүзеге асыратын сөйлеу үлгілерін қамтиды. Осы оқу құралының электрондық нұсқасы мультимедиялық құрал ретінде қоса ұсынылады.

Жоғары оқу орындарының дайындық бөлімі тыңдаушыларына (түрік студенттеріне) арналған. Сонымен бірге, қазақ тіліне қызығушылық танытатын шетелдік оқырман қауым үшін де пайдалы.

ӘОЖ 811512.122 (075)
ББК 81.2 Қаз-923

ISBN 9965-792-43-7

© Нұржанова А.Б., 2014
© Сулейман Демирель Университеті, 2014

АЛҒЫ СӨЗ

Ұсынылып отырған оқу құралы – жоғары оқу орындарының дайындық бөлімі тыңдаушыларына және қазақ тілін үйрету үшін ұйымдастырылған курстарға, тілді өз бетінше үйренгісі келетін өзге ұлт өкілдеріне арналған.

Бұл оқу құралы түрік аудиториясында өткізілген практикалық сабақтарда жинақталған тәжірибе негізінде құрастырылды.

«Қазақ тілі» оқу құралы қарапайым деңгейге арналғандықтан, еуропалық деңгейдің А1 стандартына сәйкестендірілді. Оқу құралы тіл үйренушіге қажетті мазмұндық тақырыптарды («Танысу», «Бұл не? Ол кім?», «Өзім туралы», «Менің отбасым», «Менің үйім», «Уақыт», «Дүкенде», «Ауа-райы», «Менің елім», «Мен қазақша сөйлеймін», «Біздің университет», «Ауруханада», «Мен хат жаза аламын»), тілді меңгерту барысында орындалатын грамматикалық жаттығулар мен лексикалық тапсырмаларды, қазақша тілдік қатынасты жүзеге асыратын сөйлеу үлгілерін қамтиды, сонымен қатар кітап соңында оқу құралының мазмұнына сәйкес қосымша (грамматикалық анықтағыш) және қазақша-түрікше сөздік берілген. Ол білімгердің өз бетінше немесе оқытушы басшылығымен өздік жұмыс жүргізуіне септігін тигізеді.

Оқу құралының мақсаты – тіл үйренушіге қарапайым түрде берілген фонетикалық, лексикалық, грамматикалық тақырыптарды меңгерту арқылы күнделікті тұрмыста қолданылатын сөздер мен сөз тіркестерін, сөйлеу үлгілерін үйрету. Оқу құралын пайдалану нәтижесінде тіл үйренуші:

- қазақ тілінің әліпбиін жатқа біледі;
- сөздерді суреттермен сәйкестендіре алады;
- күнделікті өмірде қолданылатын сөздер мен сөз тіркестерін біледі;
- өзі туралы қысқаша мәлімет бере алады;
- қарапайым сұрақтарға жауап бере алады;
- қысқа, жеңіл мәтіндерді түсінеді;
- Мәтіні оңай хат жаза алады.

Оқу құралы тіл үйренушіні сөйлесім әрекетінің (тыңдалым, оқылым, айтылым, жазылым, тілдесім) түрлерін жан-жақты меңгеруге, сауатты жазуға, қазақша дұрыс сөйлеуге, өз ойын түсінікті жеткізе білуге дағдыландырады.

Оқу құралы отандық және шетелдік әдіскер-ғалымдардың еңбектеріне сүйене отырып жасалды.

Автор

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК РӘМІЗДЕРІ

ҚР Мемлекеттік Елтаңбасы

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Гимні

Сөзін жазғандар: Жүмекен Нәжімеденов
Нұрсұлтан Назарбаев

Әнін шығарған: Шәмші Қалдаяқов

Алтын күн аспаны,
Алтын дән даласы,
Ерліктің дастаны,
Еліме қарашы!
Ежелден ер деген,
Даңқымыз шықты ғой.
Намысын бермеген,
Қазағым, мықты ғой!

Менің елім, менің елім,
Гүлің болып егілемін,
Жырың болып төгілемін, елім!
Туған жерім менің – Қазақстаным!

Ұрпаққа жол ашқан,
Кең байтақ жерім бар.
Бірлігі жарасқан,
Тәуелсіз елім бар.
Қарсы алған уақытты,
Мәңгілік досындай.
Біздің ел бақытты,
Біздің ел осындай!

ҚР Мемлекеттік Туы

Менің елім, менің елім,
Гүлің болып егілемін,
Жырың болып төгілемін, елім!
Туған жерім менің – Қазақстаным!

Білім мен ізгілік қана мұратқа жеткізеді.
Нұрсұлтан Назарбаев

Hayatta en hakiki mürşit, ilimdir.
Mustafa Kemal Atatürk

МАЗМҰНЫ

Алғысөз	3
Суретті әліпби	7
1-сабақ. Танысу	16
2-сабақ. Бұл не? Ол кім?	23
3-сабақ. Өзім туралы	29
4-сабақ. Менің отбасым	34
5-сабақ. Менің үйім	40
6-сабақ. Уақыт	47
7-сабақ. Дүкенде	53
8-сабақ. Ауа-райы	60
9-сабақ. Менің елім	66
10-сабақ. Мен қазақша сөйлеймін	72
11-сабақ. Біздің университет	77
12-сабақ. Менің сүйікті ісім	85
13-сабақ. Менің мамандығым	89
14-сабақ. Ауруханада	96
15-сабақ. Мен хат жаза аламын	99
Өзін-өзі бағалау кестесі	102
Қосымша	104
Сөздік	112

СУРЕТТІ ӘЛІПБИ

1. Суретті әліпби арқылы дыбыстарды қайталаңыз.

а) суретке қарап, бос орынға жазыңыз:

алма [alma]

ай [ay]

ат [at]

ағаш [ağaş]

А а

әліппе [älippe]

әтеу [äteş]

әже [äje]

Ә ә

бидай [biydai]

балмұздақ [balmuzdaq]

бағдаршам [bağdarşam]

Б б

велосипед [velosiped]

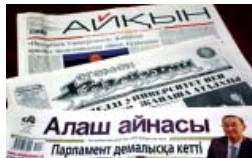
вагон [vagon]

В в

В в – дыбысы орыс тілінен енген сөздерде кездеседі.

гүл [gül]

газет [gazet]

глобус [globus]

Г г

Г г дыбысы – адам есімдерінде жиі қолданылады.

ғарышкер [ғарышкер]

ғалам [ғалам]

Ғ ғ

домбыра [dombıra]

доп [dop]

дәрі [däri]

Д д

ешкі [eški]

есік [esik]

етік [etik]

Е е

ёлка (шырша)

Ә әрі тек орыс тілінен енген сөздерде кездеседі (самолёт, вертолёт, ёлка, т.б.).

Ё ё

жапырақ [japıraq]

жүзім [jüzim]

жаңғақ [jañğaq]

Ж ж

б) суретке қарап, бос орынға жазыңыз:

зымыран [zimıran]

зәйтүн [zäytün]

З з

ит [it]

ине [iıne]

И и

үй [üy]

шай [şay]

Й й

Қысқа й сөздің басында емес, соңында жазылады.

күрке^тауық
[kürkrtaviq]

көбелек
[köbelek]

кесе
[kese]

көзілдірік
[közildirik]

К к

қарлығаш [qarlığaş]

қасқыр [qasqır]

қайшы [qayşı]

Қ қ

ө) суретке қарап, бос орынға жазыңыз:

лақ [laq]

лимон [limon]

Лл

мысық [mısiq]

мақта [maqta]

Мм

нан [nan]

Нн

қоңыз [qoıız]

жаңғақ [jaıǵaq]

Ңң

*ң – қазақ тіліне тән дыбыс. Ол тек сөз арасында, не соңында қолданылады.
Еш уақытта сөз басында қолданылмайды.*

орақ [oraq]

от [ot]

Оо

2) суретке қарап бос орынға жазыңыз:

өрмекші [örmekşi]

өрік [örük]

Ө ө

піл [pil]

пияз [piyaz]

П п

радио [radiyo]

райшан [raušan]

Р р

сыыр [siyir]

сағат [sağat]

С с

тауық [tavuk]

масбақа [tasbaqa]

Т т

ә) суретке қарап, бос орынға жазыңыз:

уақыт [vaqıt]

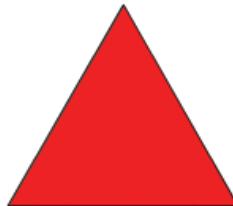
ұлу [ulu]

ұшақ [uşaq]

үйрек [ürek]

үшбұрыш [üşburuş]

фотоаппарат [fotoapparat]

хан [han]

хат [hat]

Уу

Ұұ

Үү

Фф

Хх

д) суретке қарап, бос орынға жазыңыз:

Қаһарман [qaharman]

ғауһар [gavhar]

h h

Қаһарман қыз – Әлия Молдағұлова

Қазақтың төл сөздерінде Һ дыбысы тек сөз ортасында және сөз соңында ғана айтылады. Мысалы: Гауһар, қаһар, баһадүр.

цирк [tsirk]

Ц ц

Ц, Ч, Щ – тек орыс тілінен енген сөздерде қолданылады.

Ч ч

чек [çek]

шелек [şelek]

Ш ш

е) суретке қарап, бос орынға жазыңыз:

щётка [ššyotka]

Щ щ

подъезд [podiyezd]

Ъ ъ
айыру белгісі

Ъ айыру белгісі орыс сөздерінде ғана кездеседі.

дельфин [delfin]

коньки [konkiy]

Ь ь
жіңішкелік белгісі

ыдыс [idyis]

Ы ы

ж) суретке қарап, бос орынға жазыңыз:

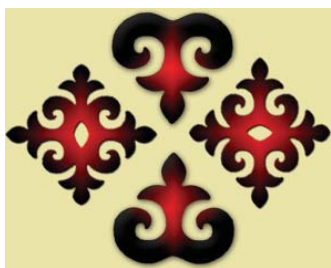
ірімшік [irimşik]

І і

экскаватор [ekskavator]

Э э

ою [оуи]

Ю ю

ұя [ууа]

Я я

Э, Ю, Я – әріптері орыс тілінен енген сөздерде қолданылады.

1

ЛЕКСИКАЛЫҚ ТАҚЫРЫП: *ТАНЫСУ*

ГРАММАТИКАЛЫҚ ТАҚЫРЫП: *Қазақ әліпбиі,
дауысты, дауыссыз дыбыстар*

Қазақ әліпбиі

<i>А а</i> [a]	<i>Ә ә</i> [ä]	<i>Б б</i> [b]	<i>В в</i> [v]	<i>Г г</i> [g]	<i>Ғ ғ</i> [ğ]	<i>Д д</i> [d]	<i>Е е</i> [ye]	<i>Ё ё</i> [yo]
<i>Ж ж</i> [j]	<i>З з</i> [z]	<i>И и</i> [ɯ/ɯ̄/ɯ̇]	<i>Й й</i> [y]	<i>К к</i> [k]	<i>Қ қ</i> [q]	<i>Л л</i> [l]	<i>М м</i> [m]	<i>Н н</i> [n]
<i>Ң ң</i> [ŋ]	<i>О о</i> [o]	<i>Ө ө</i> [ö]	<i>П п</i> [p]	<i>Р р</i> [r]	<i>С с</i> [s]	<i>Т т</i> [t]	<i>Ұ ұ</i> [u]	<i>Ү ү</i> [ü]
<i>У у</i> [u]	<i>Ф ф</i> [f]	<i>Х х</i> [h]	<i>Һ һ</i> [h]	<i>Ц ц</i> [ts]	<i>Ч ч</i> [ç]	<i>Ш ш</i> [ʃ]	<i>Щ щ</i> [ʃʃ]	<i>Ъ ъ</i> [ayru belgisi]
<i>Ь ь</i> [jınışkelik belgisi]	<i>Ы ы</i> [ɯ]	<i>І і</i> [i]	<i>Э э</i> [e]	<i>Ю ю</i> [yu]	<i>Я я</i> [ya]			

ФОНЕТИКА

ДАУЫСТЫ ДЫБЫСТАР

1. Тыңдаңыз, қайталаңыз, оқыңыз.

А а [a]	а - а - а	Ә ә [ä]	ә - ә - ә	Е е [ye]	е - е - е
О о [o]	о - о - о	Ө ө [ö]	ө - ө - ө	И и [y]	и - и - и
Ұ ұ [u]	ұ - ұ - ұ	Ү ү [ü]	ү - ү - ү	У у [u]	у - у - у
Ы ы [ɨ]	ы - ы - ы	І і [i]	і - і - і		
Э э [e]	э - э - э	Ю ю [yu]	ю - ю - ю	Я я [ya]	я - я - я

2. Оқыңыз.

а - ы - о - ұ о - ұ - ы - а а - ұ - о - ы
ә - і - ө - ү ө - ү - ә - і ә - ү - ө - і

3. Жазыңыз.

<u>А а</u>	<u>Ә ә</u>	<u>О о</u>	<u>Ө ө</u>
<u>Ұ ұ</u>	<u>Ү ү</u>	<u>Ы ы</u>	<u>І і</u>
<u>Е е</u>	<u>Э э</u>	<u>Ю ю</u>	<u>Я я</u>

ДАУЫССЫЗ ДЫБЫСТАР

4. Тыңдаңыз, қайталаңыз, оқыңыз.

Б б [b] ————— ба - бо - бу - бұ - бы - би
 бә - бө - бұ - бі - бе

П п [p] ————— па - по - пу - пұ - пы - пи
 пә - пө - пү - пі - пе

В в [v] ————— ва - во - ву - ви

Ф ф [f] ————— фа - фе - фо

Д д [d] ————— да - до - ду - дұ - ды - ди
 дә - дө - дү - ді - де

Т т [t] ————— та - то - тұ - ты - ти
 тә - тө - тү - ті - те

Ж ж [j] — жа - жо - жү - жы - жи
жә - жө - жү - жі - же

Ш ш [ʃ] — ша - шо - шү - шы - ши
шә - шө - шү - ши - ше

Щ щ [ʃʃ] — щы

З з [z] — за - зо - зү - зы - зи
зә - зө - зү - зі - зе

С с [s] — са - со - сү - сы - си
сә - сө - сү - сі - се

Г г [g] — гә - гө - гү - ги

К к [k] — ка - ко - ку - ки
кә - кө - кү - кі - ке

Ғ ғ [ǵ] — ға - ғо - ғү - ғы - ғи

Қ қ [q] — қа - қо - қу - құ - қы - қи

Л л [l] — ла - ло - лу - лү - лы - ли
лә - лө - лү - лі - ле

М м [m] — ма - мо - му - мү - мы - ми
мә - мө - мү - мі - ме

Н н [n] — на - но - ну - нү - ны - ни
нә - нө - нү - ні - не

Р р [r] — ра - ро - ру - рү - ри
рә - рө - рү - рі - ре

Х х [h] — ха - хо - хү - хи - хе

Ц ц [ts] — це - ци

Ч ч [ç] — че - чу

5. Салыстырыңыз.

б – п	в – ф	г – к	ғ – қ	д – т	з – с	ж – ш
ба – па	ва – фа	га – ка	ға – қа	да – та	за – са	жа – ша
бә – пә	-----	гә – кә	-----	дә – тә	зә – сә	жә – шә
бы – пы	-----	-----	ғы – қы	ды – ты	зы – сы	жы – шы
бұ – пұ	-----	-----	ғұ – құ	дұ – тұ	зұ – сұ	жұ – шұ
бү – пү	-----	гү – кү	-----	дү – тү	зү – сү	жү – шү
бо – бө	-----	го – ко	ғо – қо	до – то	зо – со	жо – шо

6. Жазыңыз.

<i>Б б</i>	<i>ба</i>	<i>бә</i>	<i>бо</i>	<i>бұ</i>	<i>бү</i>	<i>бы</i>	<i>бі</i>
<i>П п</i>	<i>па</i>	<i>пә</i>	<i>пи</i>	<i>пұ</i>	<i>пү</i>	<i>пы</i>	<i>пі</i>
<i>Д д</i>	<i>да</i>	<i>дә</i>	<i>до</i>	<i>дұ</i>	<i>дү</i>	<i>ды</i>	<i>ді</i>
<i>Т т</i>	<i>та</i>	<i>тә</i>	<i>то</i>	<i>тұ</i>	<i>тү</i>	<i>ты</i>	<i>ті</i>
<i>З з</i>	<i>за</i>	<i>зә</i>	<i>зо</i>	<i>зұ</i>	<i>зү</i>	<i>зы</i>	<i>зі</i>
<i>С с</i>	<i>са</i>	<i>сә</i>	<i>со</i>	<i>сұ</i>	<i>сү</i>	<i>сы</i>	<i>сі</i>

СӨЗДІК

Сәлеметсіз бе?
Сәлем!
Қалайсың?
Қайырлы таң!
Қайырлы күн!
Қайырлы кеш!

Сау болыңыз!
Көріскенше!
Кездескенше!

Қайырлы түн!

7. Оқыңыз.

[ə] Сәлем!	[i] Сәлеметсіз бе?	[ң] Сәлеметсің бе?
[ғ] Ассалаумағалейкум!	[қ] Танысқанымға қуаныштымын	[у] Уағалейкумассалам!
[i] Менің есімім Менің атым	[ң] Сенің есімің Сенің атың	[ы] Менің атым Сенің атың
[i] Халің қалай?	[ы] Қалайсың?	[у] Сау бол!
[қ] Қайырлы таң!	[ы] Қайырлы күн!	[й] Қайырлы кеш!
[ү] Қайырлы түн!	[ө] Көріскенше!	[ы] Амансыз ба?

ОҚЫЛЫМ-СӨЙЛЕСІМ

8. Төмендегі диалогтарды оқыңыз, сөйлесіңіз.

1) Айбол: Сәлем!

Айша: Сәлем!

Айбол: Қалайсың?

Айша: Рақмет. Жақсымын. Өзің қалайсың?

Айбол: Рақмет. Мен де жақсымын. Атың кім?

Айша: Менің атым – Айша. Танысқанымға қуаныштымын.

Айбол: Мен де қуаныштымын.

Айша: Сау бол!

Айбол: Сау бол!

2) Ақан: Қайырлы таң, Айсұлу.

Айсұлу: Қайырлы таң, Ақан! Халіңіз қалай?

Ақан: Рақмет, жақсы. Өзіңіз қалайсыз?

Ақан: Рақмет, мен де жақсымын. Сау болыңыз!

Айсұлу: Көріскенше!

9. Төмендегі сөздерді диалогқа қарай сәйкестендіріңіз.

1. b	Қалайсың?	a	Көріскенше!
2.	Сенің атың кім?	b	Рақмет. Жақсымын.
3.	Танысқанымға қуаныштымын.	c	Менің атым – Айша.
4.	Сау бол!	d	Мен де қуаныштымын.

ОҚЫЛЫМ-АЙТЫЛЫМ

10. Төмендегі тест сұрақтарына оқыған диалогтарыңызға қарай жауап беріңіз.

1) A:	2) A: Атыңыз кім?
A: Рақмет, жақсымын.	A:
A) Қалайсың?	A) Рақмет.
B) Атың кім?	B) Атым – Айша.
C) Сәлем!	C) Сәлеметсіз бе?
3) A: Атым – Айбол.	4) A: Танысқанымға қуаныштымын.
A:	A:
A) Қалайсың?	A) Рақмет.
B) Менің атым Айша.	B) Сау бол!
C) Рақмет. Жақсымын.	C) Мен де.

11. Төмендегі диалогты аяқтаңыз.

A: Атыңыз кім?

B: Сіздің атыңыз кім?

A:

B: ?

A: Рақмет. Жақсымын. Сіз қалайсыз?

B:

A: Танысқанымға қуаныштымын.

B:

ГРАММАТИКА

12. Төмендегі сөздерді өз тіліңізге аударыңыз.

1. Қайырлы күн!
2. Сау бол!
3. Сәлеметсіз бе?
4. Қуаныштымын.
5. Атыңыз кім?
6. Қалайсыз?
7. Көріскенше!

13. Төмендегі сөйлемдердегі қателерді түзеңіз, жаңадан дұрыс жазыңыз.

1. Сәлеметсыз бе?
2. Қалайсің?
3. Сіз қалайсіз?
4. Сіздің атың кім?
5. Көрыскенше!

Бақылау сұрақтары

1. Қазақ тіліндегі жуан дауысты дыбыстарды атаңыз.
2. Жіңішке дауысты дыбыстарды атаңыз.
3. Қандай дауыссыз дыбыстарды білесіз?
4. Қазақ досыңызбен амандасу үшін не дейсіз?
5. Қоштасқанда не деу керек?
6. Қазақ тілінде қандай сөздерді білесіз?

2

ЛЕКСИКАЛЫҚ ТАҚЫРЫП: *БҰЛ НЕ? ОЛ КІМ?*

ГРАММАТИКАЛЫҚ ТАҚЫРЫП: *Сұраулық шылаулар
Болымсыздық шылауы «емес»*

Қазақ әліпбиі

<i>А а</i> [a]	<i>Ә ә</i> [ä]	<i>Б б</i> [b]	<i>В в</i> [v]	<i>Г г</i> [g]	<i>Ғ ғ</i> [ğ]	<i>Д д</i> [d]	<i>Е е</i> [ye]	<i>Ё ё</i> [yo]
<i>Ж ж</i> [j]	<i>З з</i> [z]	<i>И и</i> [iy/iy/i]	<i>Й й</i> [y]	<i>К к</i> [k]	<i>Қ қ</i> [q]	<i>Л л</i> [l]	<i>М м</i> [m]	<i>Н н</i> [n]
<i>Ң ң</i> [ñ]	<i>О о</i> [o]	<i>Ө ө</i> [ö]	<i>П п</i> [p]	<i>Р р</i> [r]	<i>С с</i> [s]	<i>Т т</i> [t]	<i>Ұ ұ</i> [u]	<i>Ү ү</i> [ü]
<i>У у</i> [u]	<i>Ф ф</i> [f]	<i>Х х</i> [h]	<i>Һ һ</i> [h]	<i>Ц ц</i> [ts]	<i>Ч ч</i> [ç]	<i>Ш ш</i> [s]	<i>Щ щ</i> [ʃʃ]	<i>Ъ ъ</i> [ayıru belgisi]
<i>Ь ь</i> [jınışkelik belgisi]	<i>Ы ы</i> [ı]	<i>І і</i> [i]	<i>Э э</i> [e]	<i>Ю ю</i> [yu]	<i>Я я</i> [ya]			

ФОНЕТИКА

1. Фонетикалық жаттығу. Тыңдаңыз, қайталаңыз, оқыңыз.

а) а - ә - о - ө - ы - і - ұ - ү - е - и

ба - па - ға - қа да - та - за - са - жа - ша

бә - пә - гә - кә - дә - тә - зә - сә - жә - шә

бо - ғо - қо - до - то - зо - со - жо - шо

бө - гө - кө - дө - тө - зө - сө - жө - шө

бы - пы - ғы - қы - ды - ты - зы - сы - жы - шы

бі - пі - гі - кі - ді - ті - зі - сі - жі - ши

бұ - пұ - ғұ - құ - дұ - тұ - зұ - сұ - жұ - шұ

бү - пү гү - кү - дү - тү зү - сү - жү - шү

бе - ге - ке - де - те - зе - се - же - ше

би - ги - ки - ди - ти - зи - си - жи - ши

ТЫҢДАЛЫМ-ОҚЫЛЫМ

ә) тыңдаңыз, қайталаңыз, оқыңыз.

мен

сен

ол

біз

сіз

бұл

бор

үй

ал

бас

қыз

сөз

шаш

ақ

көз

шық

қас

кар

ба-ла

ә-ке

а-та

әп-ке

і-ні

кі-тап

тақ-та

бөл-ме

е-сік

дәп-тер

сту-дент

жа-на

та-рақ

ай-ран

қара

да-ла

қасық

пышак

от-ба-сы

ке-ле-шек

қа-рын-дас

қыр-кү-йек

қа-ра-ша

жел-тоқ-сан

жа-за-мын

шы-ға-мын

жа-ба-мын

а-ша-мын

ө-шір-гіш

жат-тай-мын

та-рай-мын

і-ше-мін

қа-рай-мын

шық-пай-мын

ша-ныш-қы

тың-дай-мын

2. Суреттерге қараңыз. Оқыңыз: Бұл не? Ол кім?

Бұл – дәптер.

Бұл – кітап.

Бұл – бор.

Бұл – тақта.

Ол – студент.

Ол – оқытушы.

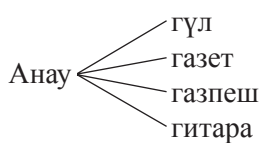
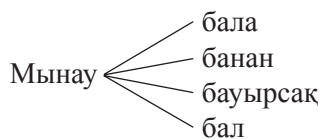
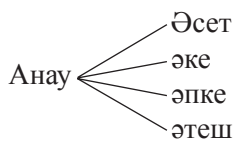
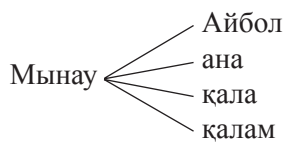

Ол – бала.

Ол – ана.

3. Тыңдаңыз, қайталаңыз, оқыңыз.

СӨЗДІК

4. Тыңдаңыз, қайталаңыз, оқыңыз.

ұста

тыңда

аш

жаз

тұр

отыр

қара

сурет сал

кел

ГРАММАТИКА

Сұраулық шылаулар

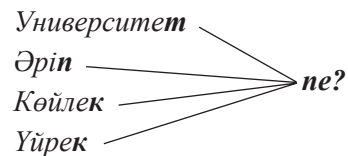
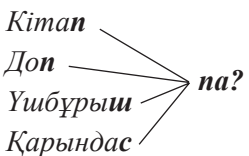
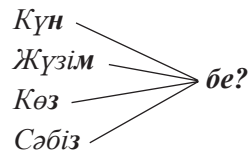
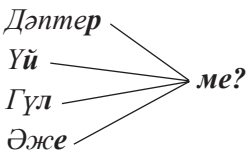
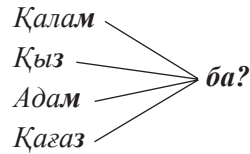
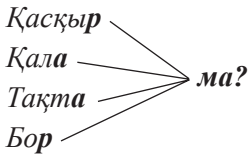
ма? ме? ба? бе? па? пе?

а, е, ы, і, р, л, й, у → ма, ме.

з, м, н, ң → ба, бе.

к, қ, п, с, т, ш, х, Һ → па, пе.

5. Салыстырыңыз.

ЖАЗЫЛЫМ

6. Жазыңыз.

Сен Алматы қаласында тұрасың?
Сүлеймен Демирел университеті?
Алматы – үлкен қала?
Көшелері кең?

Университет үлкен ...?
Университетте студенттер көп?
Қазақстан сізге ұнады?

Болымсыздық шылауы *емес*

Бұл кітап па? Жоқ, бұл кітап емес.

Бұл мұғалім бе? Жоқ, бұл мұғалім емес.

ОҚЫЛЫМ-СӨЙЛЕСІМ

7. Төмендегі диалогты оқыңыз.

1) А: Бұл жануар ма?

Ә: Жоқ, бұл жануар емес.

А: Бұл зат па?

Ә: Иә, бұл зат.

А: Сыныпта бар ма?

Ә: Иә, сыныпта бар.

А: Тақта ма?

Ә: Иә, тақта.

А: Бұл зат па?

Ә: Жоқ, бұл зат емес.

А: Бұл жануар ма?

Ә: Жоқ, бұл жануар ма?

А: Жоқ, бұл жануар емес.

Ә:

А:

Ә: Иә,

8. Төмендегі сөйлемдерді жазыңыз.

1. Бұл емес, .

1.

2. Бұл емес, .

2.

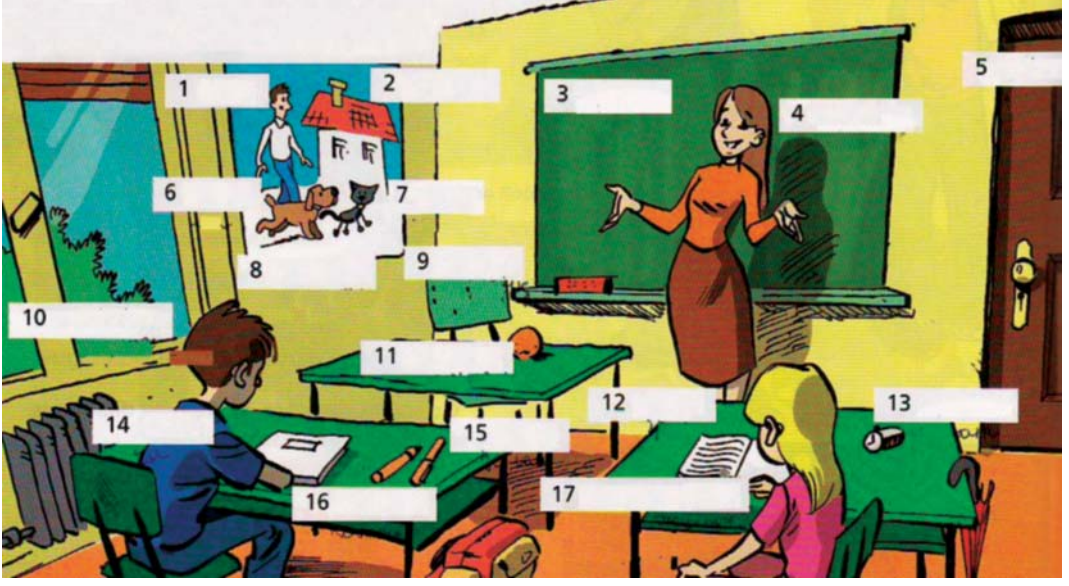
3. Бұл емес, .

3.

4. Бұл емес, . 4.

5. Бұл емес, . 5.

9. Төмендегі суреттегі заттардың атын жазыңыз.

Бақылау сұрақтары

1. Қазақ тіліндегі сілтеу есімдіктерін атаңыз.
2. Сілтеу есімдіктеріне мысал келтіріңіз.
3. Қазақ тіліндегі сұраулық шылауларды атаңыз.
4. *-ма, -ме* шылаулары қандай дыбыстардан кейін жалғанады?
5. *-ба, -бе* шылауы қандай дыбыстардан кейін жалғанады?
6. *-на, -не* шылауы қандай дыбыстардан кейін келеді?
7. Болымсыздық шылауын атаңыз.
8. Болымсыздық шылауына мысалдар келтіріңіз.
9. Сыныптағы заттарды атаңыз.
10. Досыңызбен қазақша сөйлесіңіз.

3

ЛЕКСИКАЛЫҚ ТАҚЫРЫП: *ӨЗІМ ТУРАЛЫ*

ГРАММАТИКАЛЫҚ ТАҚЫРЫП: *Көптік жалғау
Жіктік жалғау*

Қазақ әліпбиі

<i>А а</i> [a]	<i>Ә ә</i> [ä]	<i>Б б</i> [b]	<i>В в</i> [v]	<i>Г г</i> [g]	<i>Ғ ғ</i> [ğ]	<i>Д д</i> [d]	<i>Е е</i> [ye]	<i>Ё ё</i> [yo]
<i>Ж ж</i> [j]	<i>З з</i> [z]	<i>И и</i> [iy/iy/i]	<i>Й й</i> [y]	<i>К к</i> [k]	<i>Қ қ</i> [q]	<i>Л л</i> [l]	<i>М м</i> [m]	<i>Н н</i> [n]
<i>Ң ң</i> [ñ]	<i>О о</i> [o]	<i>Ө ө</i> [ö]	<i>П п</i> [p]	<i>Р р</i> [r]	<i>С с</i> [s]	<i>Т т</i> [t]	<i>Ұ ұ</i> [u]	<i>Ү ү</i> [ü]
<i>У у</i> [u]	<i>Ф ф</i> [f]	<i>Х х</i> [h]	<i>Һ һ</i> [h]	<i>Ц ц</i> [ts]	<i>Ч ч</i> [ç]	<i>Ш ш</i> [s]	<i>Щ щ</i> [ʃʃ]	<i>Ъ ъ</i> [ayıru belgisi]
<i>Ь ь</i> [jınısqelik belgisi]	<i>Ы ы</i> [ı]	<i>І і</i> [i]	<i>Э э</i> [e]	<i>Ю ю</i> [yu]	<i>Я я</i> [ya]			

ФОНЕТИКА

1. Фонетикалық жаттығу. Тыңдаңыз, қайталаңыз, оқыңыз.

а-ға	жа-ға	қа-ға-нат
а-ла	са-ла	сал-та-нат
а-на	па-на	па-ра-сат
а-па	са-па	ша-па-ғат
а-ра	жа-ра	ша-ра-пат
а-та	ма-та	қа-на-ғат

ТЫҢДАЛЫМ-ОҚЫЛЫМ

2. Оқыңыз.

а)

- Сәлеметсіз бе?
- Сәлеметсіз бе? Танысайық. Менің аты-жөнім – Сәуле Жорабекқызы. Сіздің аты-жөніңіз кім?
- Дана Қабылбекқызы.
- Өте қуаныштымын.

ә)

- Сенің есімің Бейбарыс па?
- Жоқ. Менің есімім – Нұрислам, ал Бейбарыс – менің ағам.

б)

- Сәлеметсіздер ме? Менің аты-жөнім – Ақбота Балтабайқызы. Мен – сіздердің оқытушыларыңызбын. Сіздермен танысайын. Аты-жөніңіз кім?

в)

- Танысайық! Мынау – менің досым. Оның есімі – Аман.
- Ал мынау – менің досым Майра.
- Өте қуаныштымын. Менің есімім – Нұрлан.

ОҚЫЛЫМ-АЙТЫЛЫМ

3. Оқыңыз.

Өзім туралы

Менің аты-жөнім – Өмер Фарук Өз. Мен 1993 жылы 15 қазанда Түркияның Измир қаласында тудым. Әкемнің аты – Хусейн. Отбасымызда бес адам бар. Мен Қазақстанға білім алуға келдім. Биыл Сүлеймен Демирел университетінің филология факультетінде оқимын. Қазір бірінші курстың студентімін. Жатақханада тұрамын. Болашақта түрік тілінің мұғалімі болғым келеді.

ЖАЗЫЛЫМ

4. Төмендегі сұрақтарға жауап беріңіз.

1. Сенің аты-жөнің кім?
2. Сен қайда тудың?
3. Әкеңнің аты кім?
4. Отбасыңда неше адам бар?
5. Сен қай университетке оқуға түстің?
6. Сен қай факультетте оқисың?

ТЫҢДАЛЫМ-СӨЙЛЕСІМ

5. Диалогтарды оқыңыз. Жаңа диалогтар құрыңыз.

- Алтынсары, мынау кім? – Дана, бұл кім?
 - Бұл – менің досым. – Бұл – менің құрбым.
 - Оның аты кім? – Оның аты кім?
 - Оның аты – Нұрсұлтан. – Оның аты – Әсел.
-
- Ерсұлтан, мынау сенің достарың ба?
 - Ия, бұлар – менің достарым.
 - Олардың есімдері кім?
 - Шоқан, Талғат, Райымбек.

ГРАММАТИКА

Көптік жалғау (-лар, -лер, -дар, -дер, -тар, -тер)

а, е, й, р, ы, і, у, ю -лар, -лер

з, л, м, н, ң -дар, -дер

к, қ, п, с, т, ш -тар, -тер

ата ————— лар
баба ————— лар

терезе ————— лер
үй ————— лер

қоян ————— дар
аң ————— дар

әкем ————— дер
шешем ————— дер

ағаш ————— тар
жас ————— тар

есік ————— тер
көйлек ————— тер

ЖАЗЫЛЫМ

6. Көптік жалғауын жалғаңыз. Жаңа сөздермен танысыңыз.

қала: көше, даңғыл, дүкен, аялдама, адам, театр, банк, мұражай, дәріхана, үй, көлік, автобус, ағаш, университет, саяжай

бөлме: үстел, орындық, шкаф, терезе, теледидар, диван, кресло, телефон, компьютер, төсек

сабақ: студент, дәптер, кітап, сөздік, қалам, оқытушы, тақта

отбасы: ата, әже, әке, ана, аға, әпке, қарындас, сіңлі, бала

Жіктік жалғау

Соңғы	а, е, ы, і, о, й, у		к, қ, н, с, т, ш, х		з	
Дыбыс	л, м, н, ң, р					
Дауысты дыбыс	жуан	жіңішке	жуан	жіңішке	жуан	жіңішке
Мен	оқушы <u>мын</u>	мұғалім <u>мін</u>	қазақ <u>пын</u>	студент <u>пін</u>	ұстаз <u>бын</u>	кербез <u>бін</u>
Сен	оқушы <u>сың</u>	мұғалім <u>сің</u>	қазақ <u>сың</u>	студент <u>сің</u>	ұстаз <u>сың</u>	кербез <u>сің</u>
Сіз	оқушы <u>сыз</u>	мұғалім <u>сіз</u>	қазақ <u>сыз</u>	студент <u>сіз</u>	ұстаз <u>сыз</u>	кербез <u>сіз</u>
Ол	оқушы	мұғалім	қазақ	студент	ұстаз	кербез
Біз	оқушы <u>мыз</u>	мұғалім <u>біз</u>	қазақ <u>пыз</u>	студент <u>піз</u>	ұстаз <u>быз</u>	кербез <u>біз</u>
Сендер	оқушы <u>сыңдар</u>	мұғалім <u>сіңдер</u>	қазақ <u>сыңдар</u>	студент <u>сіңдер</u>	ұстаз <u>сыңдар</u>	кербез <u>сіңдер</u>
Сіздер	оқушы <u>сыздар</u>	мұғалім <u>сіздер</u>	қазақ <u>сыздар</u>	студент <u>сіздер</u>	ұстаз <u>сыздар</u>	кербез <u>сіздер</u>
Олар	оқушы <u>лар</u>	мұғалім <u>дер</u>	қазақ <u>тар</u>	студент <u>тер</u>	ұстаз <u>дар</u>	кербез <u>дер</u>

7. Төмендегі сөздерге жіктік жалғауының тиістісін жалғаңыз.

Мен студент..... Біз бала..... Мен қазақ..... Біз студент.....
 Сен ақылды..... Сендер жігіт..... Сен дос..... Сендер қонақ.....
 Сіз мұғалім..... Сіздер дәрігер..... Сіз түрік..... Сіздер үлкен.....

8. Көптік жалғауды жалғаңыз.

көше..... дүкен..... аялдама.....
 үй..... бөлме..... орындық.....
 студент..... дәптер..... ата.....
 қарындас..... сіңлі..... бала.....

Бақылау сұрақтары

1. Көптік жалғауларын атаңыз.
2. Дауысты дыбыстардан кейін қандай көптік жалғаулары жалғанады?
3. *-дар, -дер* қандай дыбыстардан кейін жалғанады?
4. *-тар, -тер* қандай дыбыстардан кейін келеді?
5. Жіктік жалғауларына мысал келтіріңіз.
6. Жіктік жалғауының 3-жағында жалғау жалғанады ма?
7. Жіктік жалғауының 1-жағы жалғауларын атаңыз.
8. Қандай дыбыстардан кейін *-мын, -мін* жалғауы келеді?
9. Қандай дыбыстардан кейін *-бын, -бін* жалғауы жалғанады?
10. Қатаң дауыссыздардан кейін қандай жалғау жалғанады?

4

ЛЕКСИКАЛЫҚ ТАҚЫРЫП: *МЕНИҢ ОТБАСЫМ*

ГРАММАТИКАЛЫҚ ТАҚЫРЫП: *Тәуелдік жалғау*

ФОНЕТИКА

1. Фонетикалық жаттығу. Тыңдаңыз, қайталаңыз, оқыңыз.

а)

ба-бал-бала-балапан
до-доп-дорба-домбыра
ға-ғалам-ғарыш-ғарышкер
жа-жаз-жаза-жазира
за-зар-заман-запыран
қа-қал-қала-қалам
ла-лақ-лақтыр-лайық
ма-май-майда-маймыл
на-наз-наза-назар

бә-бәкі-бәліш-бәтеңке
дә-дәрі-дәру-дәрумен
гү-гүл-гүлзар-гүлзаман
жә-және-жәрдем-жәндік
зә-зәре-зәру-зәулім
кә-кәде-кәдік-кәдімгі
лә-ләзім-ләззат-ләззатты
мә-мәз-мәзір-мәжбүр
нә-нәр-нәзік-нәресте

ТЫҢДАЛЫМ-ОҚЫЛЫМ

2. Оқыңыз.

Менің отбасым

Сәлеметсіз бе!

Менің атым – Айша. Алматылықпын. Он жеті жастамын. Мен – студентпін. Сулейман Демирел университетінде оқимын.

Анамның аты – Айсұлу. Анам қырық бірде. Ол қазақ тілінің оқытушысы. Бос кезінде бізге тәтті тағамдар пісіргенді жақсы көреді.

Әкемнің аты – Ақан. Әкем қырық жетіде. Ол – жеке кәсіпкер. Бос кезінде футбол ойнағанды жақсы көреді.

Әпкемнің аты – Алуа. Әпкем жиырма жаста. Ол Назарбаев университетінде оқиды. Оның ең сүйікті ісі – кітап оқу.

Інімнің аты – Айбол. Інім он төртте. Ол қазақ-түрік лицейінде оқиды. Оның ең сүйікті пәні – математика.

Кенже інімнің аты – Айбар. Інім он бірде. Ол – мектеп оқушысы. Ол футболды жақсы көреді.

Менің атам мен әжем бар. Атамның аты – Жүсіп. Әжемнің аты – Сәрия. Олар – зейнеткерлер.

Менің отбасым – осындай. Мен отбасымды өте жақсы көремін.

3. Оқыған мәтінге қарай төмендегі сөйлемдердерге дұрыс болса «Д», бұрыс болса «Б» жазыңыз.

- () Айша – студент.
- () Айшаның анасы – оқытушы.
- () Айшаның әкесі – спортшы.
- () Алуа – Назарбаев университетінің студенті.
- () Айбар – Айшаның кенже інісі.
- () Айбол – мектеп оқушысы.
- () Айшаның атасы мен әжесі – зейнеткерлер.

4. Төмендегі сөйлемдерді оқыған мәтінге қарап, аяқтаңыз.

- 1.ханым, Айшаның анасы.
- 2. Ақан мырза, Айшаның
- 3. Алуа Айшаның
- 4. Айбол Айшаның
- 5. Айшаның кенже інісінің аты -

5. Төмендегі сұрақ-жауаптарды оқыңыз және өз жауаптарыңызды беріңіз.

А: Отбасыңда кімдер бар?

Ә: Әкем, анам, бір әпкем, екі інім бар.

Сіз:

А: Әкең неше жаста?

Ә: Әкем қырық жеті жаста.

Сіз:

А: Атаң мен әжең бар ма?

Ә: Атам мен әжем бар.

Сіз:

А: Анаң жұмыс істей ме?

Ә: Иә, жұмыс істейді.

Сіз:

А: Әкең зейнеткер ме?

Ә: Жоқ, әкем зейнеткер емес.

Сіз:

А: Неше бауырың бар?

Ә: Үш бауырым бар.

Сіз:

6. Төмендегі сөйлемдерді оқып, жаңа сөздермен танысыңыз.

1.
.....	1. Әкем – жеке кәсіпкер.
2.
.....	2. Анам – оқытушы.
3.
.....	3. Атам – зейнеткер.
4.
.....	4. Әпкем – студент.
5.
.....	5. Менің үш бауырым бар.

7. Төмендегі сөйлемдерді оқыңыз.

1. Әкенің інісіне **аға** дейді.
2. Шешенің сіңлісіне **нағашы әпке** дейді.
3. Әпкенің күйеуіне **жезде** дейді.
4. Әкенің қарындасына **әпке** дейді.
5. Әпкенің баласына **жиен** дейді.
6. Шешенің інісіне **нағашы** дейді.

8. Төмендегі сөздерді оқып, бос орынды толтырыңыз.

Әпке/жезде/нағашы әпке/ нағашы аға/

немере аға/жеңге/іні/қарындас

Шешенің інісі

Ағаның әйелі.....

Шешенің сіңлісі

Әкенің інісі

Әпкенің күйеуі.....

Әкенің қарындасы.....

9. Айшаның фотоальбомын қараңыз. Диалогтарды тыңдаңыз. Оқыңыз.

- Райымбек, мынау не?
- Бұл – біздің альбом.
- Көруге бола ма?
- Әрине.

- Қара, бұл біздің отбасы. Мынау – мен.
- Мынау – менің анам. Ал мынау – менің әкем.
- Оң жағындағы кім?
- Ол – менің әпкем.
- Атаң мен әжең қайда?

- Міне, менің – атам мен әжем.
- Мынау – біздің үйіміз.

- Райымбек, мынау – сенің досың ба?
- Жоқ, досым емес, бұл – менің әпкем.
- Қай жердесіңдер?
- Үйдеміз.

Мұны да біле жүріңіз!

Жігіттің үш бар:

1. Өз жұрты – ата жұрты.
2. Нағашы жұрты – анасы жағынан туыстары.
3. Қайыңжұрт – жігіттің жұбайының туыстары.

Жеті ата:

Әке ⇒ бала ⇒ немере ⇒ шөбере ⇒ шөпшек ⇒ немене ⇒ туагат.

Қазақ ұлтында жақын туыстық жеті атамен аяқталады. «Аталастардың» үйленуіне тыйым салынған. Ғашықтық жолмен қосылғандар қатаң жазаланған.

Қазақ отбасында жеті атасын білу – міндет.

ГРАММАТИКА

Тәуелдік жалғау (Іyelіk Ekleri)

Соңғы дыбыс	Дауыссыз дыбыс		Дауысты дыбыс
	жуан -ым, -ың, -ыңыз, -ы	Жіңішке -ім, -ің, -іңіз, -і	жуан/жіңішке -м, -ң, -ңіз, -сы/сі
Менің	қарындасым	дәптерім	әпкем
Сенің	қарындасың	дәптерің	әпкең
Сіздің	қарындасыңыз	дәптеріңіз	әпкеңіз
Оның	қарындасы	дәптері	әпкесі
Біздің	қарындасымыз	дәптеріміз	әпкеміз
Сендердің	қарындастарың	дәптерлерің	әпкелерің
Сіздердің	қарындастарыңыз	дәптерлеріңіз	әпкелеріңіз
Олардың	қарындастары	дәптерлері	әпкелері

Менің └─ атам
└─ әжем
└─ әкем
└─ анам

Сіздің └─ атаңыз
└─ әжеңіз
└─ әкеңіз
└─ шешеңіз

Сенің └─ сіңлің
└─ әпкең
└─ ағаң

Оның └─ сіңлісі
└─ әпкесі
└─ ағасы

Біздің └─ қарындасымыз
└─ сіңліміз

Сіздердің └─ інілеріңіз
└─ ағаларыңыз

Сендердің └─ әпкелерің
└─ жезделерің

Олардың └─ аталары
└─ інілері

Менің – менікі

Сенің – сенікі

Сіздің – сіздікі

Оның – оныкі

Біздің – біздікі

Сендердің – сендердікі

Сіздердің – сіздердікі

Олардың – олардікі

– Кімдікі?

– Кімнің кітабы?

– Менің кітабым.

– Менікі.

– Кімдікі?

– Кімнің қаламы?

– Менің қаламым.

– Менікі.

– Асқар, мына сөздік кімдікі?

– Сәуле Жорабекқызы, мына кітап сіздікі ме?

– Бұл сөздік менікі.

– Иә, менікі.

– Маған беріңізіші.

– Көруге бола ма?

– Алыңыз.

– Алыңыз.

– Рақмет.

– Рақмет.

– Мынау кімнің бөлмесі?

Мынау кімнің жатақханасы?

– Біздікі. / Бұл – біздің бөлме.

– Біздікі. / Бұл – біздің жатақхана.

– Мынау кімнің қаламдары мен дәптерлері?

– Менікі. / Бұл – менің қаламдарым, дәптерлерім.

10. Жазыңыз.

Менің әке.....

Біздің отбасы.....

Сенің аға.....

Сендердің ата.....

Сіздің ана.....

Сіздердің әже.....

Оның сіңлі.....

Олардың жезде.....

Бақылау сұрақтары

1. Тәуелдік жалғау дегеніміз не?
2. Кез келген зат есімді тәуелдеңіз.
3. Өз отбасыңыз туралы айтыңыз.
4. Қазақ тіліндегі туыстық атауларды атаңыз.
5. Әпкенің күйеуіне не дейді?
6. Ағаның әйеліне не дейді?
7. Анасының туыстарына не дейді?
8. Әпкенің баласы кім болады?
9. Баласының баласы кім болады?
10. Жеті ата деген кімдер?
11. Жігіттің үш жұртын атаңыз.
12. Нағашы жеті ата құрмына кіре ме?

5

ЛЕКСИКАЛЫҚ ТАҚЫРЫП: *МЕНИҢ ҮЙІМ*

ГРАММАТИКАЛЫҚ ТАҚЫРЫП: *Антонимдер*

ФОНЕТИКА

1. Фонетикалық жаттығу. Тыңдаңыз, қайталаңыз, оқыңыз.

ба-бә па-пә да-дә та-тә

бо-бө по-пө до-дө то-тө

бұ-бү пұ-пү дұ-дү тұ-тү

бы-бі пы-пі ды-ді ты-ті

ЛЕКСИКА

ТЫҢДАЛЫМ-ОҚЫЛЫМ

а) оқыңыз.

Мынау – үй. Мынау - менің үйім.
Бұл үй – менікі.
Бұл не? Бұл үй кімдікі?

Анау – бөлме. Ол – сенің бөлмең.
Ол бөлме – сенікі.
Анау не? Ол бөлме кімдікі?

СӨЗДІК

Жеке үй

Үй бақшасы

Көп қабатты үй

Балалар бөлмесі

Жатынүй

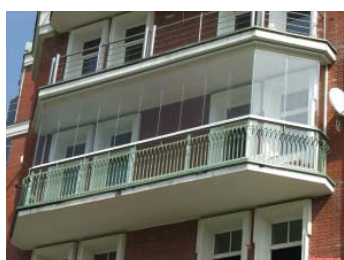
Төрүй

Дәліз

Асүй

Балкон

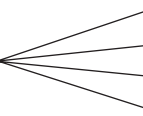

Жуынатын бөлме

Әжетхана

ә)

Менің үйім

- кең
- жарық
- жайлы
- таза

Мен $\left\{ \begin{array}{l} \text{жеке үйде} \\ \text{көп қабатты үйде} \\ \text{жатақханада} \end{array} \right. \text{ тұрамын}$

ЛЕКСИКА

1. Кең – тар	9. Семіз – арық
2. Жарық – қараңғы	10. Толы – бос
3. Биік – аласа	11. Ұзын – қысқа
4. Жақсы – жаман	12. Үсті – асты
5. Салқын – жылы	13. Оң – сол
6. Ыңғайлы – ыңғайсыз	14. Ақ – қара
7. Таза – лас	15. Сұйық – қою
8. Алыс – жақын	16. Арзан – қымбат

2. Мәтінді оқыңыз, жаңа сөздермен танысыңыз.

а) Мынау – бөлме. Бөлме кең және жарық. Бұл – өте ыңғайлы бөлме. Себебі біз бұл жерде демаламыз.

ә) Өз бөлмеңіздің суретін салыңыз, әңгімелеңіз.

3. Төмендегі суреттерге қараңыз, оқыңыз.

Диван

Кресло

Кілем

Шәйнек

Перде

Шкаф

Газпеш

Айна

Тоңазытқыш

ТЫҢДАЛЫМ-ОҚЫЛЫМ

4. Төмендегі диалогты оқыңыз.

Айбар: Сәлем, Алуа!

Алуа: Сәлем, Айбар! Қалайсыз?

Айбар: Рахмет, жақсымын. Өзіңіз қалайсыз?

Алуа: Рахмет, мен де жақсымын.

Айбар: Сіз қайда тұрасыз?

Алуа: Қаскелеңде. Сіздің үйіңіз қай жерде?

Айбар: Алматыда.

Алуа: Үйіңіз неше бөлмелі?

Айбар: Бес бөлмелі. Үйіміз жарық және кең.

Алуа: Үйіңіздің бақшасы бар ма?

Айбар: Үйіміздің үлкен бақшасы бар.

Алуа: Үйіңіздің қонақ бөмесінде не бар?

Айбар: Қонақ бөлмесінде диван, кресло, теледидар,
кілем, үстел, орындықтар, перде бар.

Алуа: Сіздің үйіңіз неше бөлмелі?

Айбар: Үш бөлмелі.

Алуа: Үйіңіздің асүйінде не бар?

Айбар: Асүйде тоңазытқыш, үстел, орындықтар,
микротолқынды пеш, газпеш, ас үй жиһазы бар.

Алуа: Үйіңіз жақсы екен.

Айбар: Иә, үйім өте жайлы.

5. Оқыған диалогқа қарап, жауап беріңіз.

1. Алуа қайда тұрады?	1.
2. Айбар қайда тұрады?	2.
3. Алуаның үйі неше бөлмелі	3.
4. Айбардың қонақ бөлмесінде не бар?	4.

6. Оқыған диалогқа қарап, сәйкестендіріңіз.

1. Алуа	a. үлкен бақшасы бар.
2. Үйіміз	b. кең және жарық.
3. Үйіміздің	c. Қаскеленде тұрады.
4. Алуаның үйі	d. диван, кресло бар.
5. Төрүйінде не бар?	e. бес бөлмелі.

ЖАЗЫЛЫМ

7. Төмендегі сұрақтарға өз жауабыңызды жазыңыз.

Сіз қайда тұрасыз?

.....

Үйіңіз неше бөлмелі?

.....

Қандай үйде тұрасыз?

.....

Қандай көшеде тұрасыз?

.....

Төрүйде не бар?

.....

Теледидар қай бөлмеде?

.....

8. Төмендегі суреттерге қараңыз, сұрақтарға жауап беріңіз.

Мынау қай бөлме?

.....

Бөлмеде не бар?

.....

Бөлме қандай?

.....

Мынау демалыс бөлмесі ме?

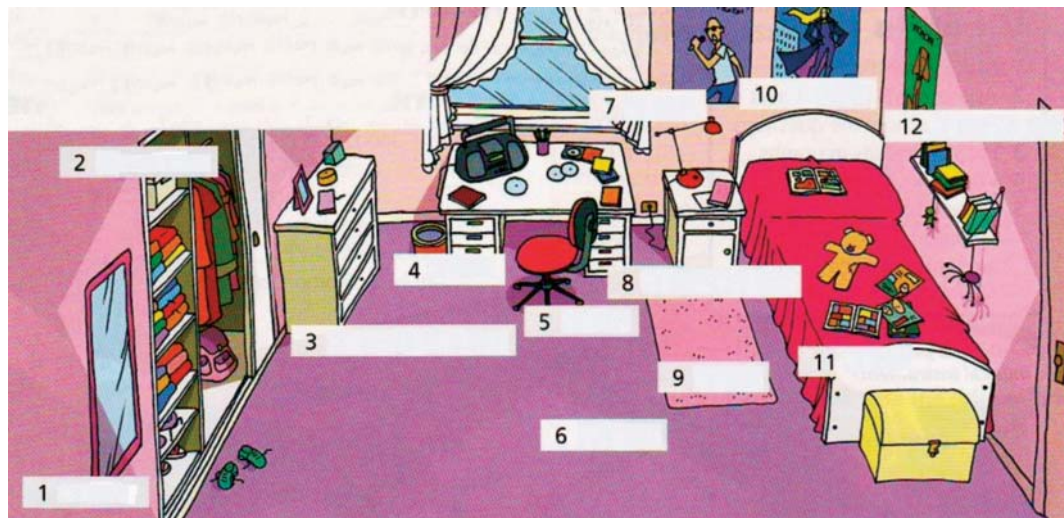
.....

Бөлмеде не бар?

.....

9. Мына бөлмедегі заттардың атын жазыңыз.

ТЫҢДАЛЫМ-ОҚЫЛЫМ

10. Төмендегі мәтінді оқыңыз.

Мен екі қабатты жеке үйде тұрамын. Үйім кең және жарық. Үйіміздің бірінші қабатында төрүй, асүй, демалыс бөлмесі және жуынатын бөлме мен дәліз бар.

Асүйде газпеш, тоңазытқыш, микротолқынды пеш, үстел, орындықтар, асүй жиһазы, ыдыс-аяқтар бар.

Демалыс бөлмесінде кресло, диван, үлкен теледидар бар.

Екінші қабатта жатынүй, балалар бөлмесі, балкон мен ұзын дәліз бар.

Үйіміздің алдында үлкен бақша бар. Бақшада алма ағашы, өрік, шабдалы ағаштары, екі биік шырша ағашы және раушан гүлдер өсіп тұр. Жаз мезгілінде есік алдындағы бақшада отбасымен шай ішкенді ұнатамыз.

Біздің үйіміз өте жайлы.

11. Жоғарыдағы мәтінге қарап, өз үйіңізді таныстырыңыз.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Бақылау сұрақтары

1. Өз үйіңіз туралы айтыңыз.
2. Үйіңіз неше бөлмелі?
3. Қонақ бөлмесінде не бар?
4. Асүйдегі заттардың атын атаңыз.
5. Сіздің бөлмеңізде не бар?
6. Дәлізде не бар?
7. Сіздің үйіңіз қандай?
8. Антонимдерге мысал келтіріңіз.
9. Үйіңіз сізге ұнай ма?

6

ЛЕКСИКАЛЫҚ ТАҚЫРЫП: **УАҚЫТ**

ГРАММАТИКАЛЫҚ ТАҚЫРЫП: **Нақ осы шақ**

ФОНЕТИКА

1. Жуан-жіңішке дауысты дыбыстарды А/Ә, О/Ө, Ұ/Ү дұрыс оқыңыз.

сан – сән	қыс – тыс	соз – сөз	бол – бөл
тор – төр	ыс – іс	қыр – кір	қоз – көз
тұр – түр	ұн – үн	ор – өр	ұр – үр

2. «ң» дыбысы бар сөздерді дұрыс оқыңыз.

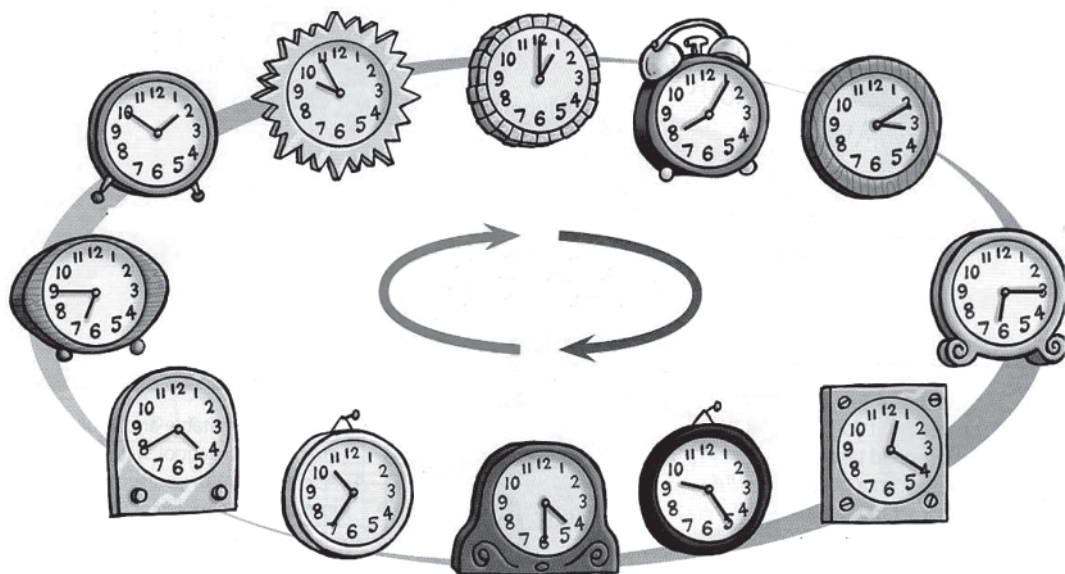
аң – заң	ең – жең	ың – мың	оң – соң
аң – маң	ең – тең	ың – тың	оң – қоң
аң – шаң	ең – кең	ың – шың	оң – тоң

3. Тыңдаңыз, қайталаңыз.

САНДАР

1 бір	4 төрт	7 жеті	10 он	20 жиырма
2 екі	5 бес	8 сегіз	11 он бір	30 отыз
3 үш	6 алты	9 тоғыз	12 он екі	40 қырық
50 елу	80 сексен	200 екі жүз	500 бес жүз	60 алпыс
70 жетпіс	90 тоқсан	100 жүз	400 төрт жүз	1000 000 – миллион

САҒАТ НЕШЕ БОЛДЫ?

4. Оқыңыз.

(01.00) Сағат бір болды.

(02.00) Сағат екі болды.

(03.00) Сағат сегіз болды.

(04.00) Сағат төрт болды.

(05.00) Сағат бес болды.

(06.00) Сағат алты болды.

(07.00) Сағат жеті болды.

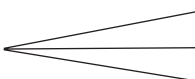
(08.00) Сағат сегіз болды.

(09.00) Сағат тоғыз болды.

(10.00) Сағат он болды.

(11.00) Сағат он бір болды.

(12.00) Сағат он екі болды.

Сағат болды
.....кетті
.....қалды/бар

(01.05) Сағат бірден бес минут **кетті**.

(01.10) Сағат бірден он минут кетті.

(01.20) Сағат бірден жиырма кетті.

(01.25) Сағат бірден жиырма бес кетті.

(01.30) Сағат бір жарым болды.

(01.35) Сағат екіге жиырма бес минут **қалды/бар**.

(01.40) Сағат екіге жиырма минут қалды/бар.

(01.45) Сағат екіге он бес минут қалды/бар.

(01.50) Сағат екіге он минут қалды/бар.

(01.55) Сағат екіге бес минут қалды/бар.

(02.00) Сағат екі болды.

5. Жазыңыз.

(19.00) Сағат жеті болды.	(19.35)
(19.05)	(19.40)
(19.10)	(19.45)
(19.15)	(19.50)
(19.20)	(19.55)
(19.25)	(20.00)
(19.30)	(20.05)

6. Сұрақтарға жауап беріңіз.

1. Қазір сағат неше болды?	1.
2. Таңертең сағат нешеде тұрасың?	2.
3. Университетке сағат нешеде келесің?	3.
4. Күнде неше сабақ болады?	4.
5. Университетте сабақ нешеде басталады?	5.
6. Бір сабақ неше минут болады?	6.
7. Үзіліс неше минут болады?	7.
8. Қазақ тілі сабағы нешеде басталады?	8.

7. Төмендегі тест сұрақтарына жауап беріңіз.

1. Сіз таңертең ерте тұрасыз ба?

- А) **Күнде** ерте тұрамын/оянамын.
Ә) **Анда-санда** ерте тұрамын/оянамын.
Б) Ерте тұрмаймын/оянбаймын.

2. Таңертеңгі жаттығу жасайсыз ба?

- А) **Күнде** жаттығу жасаймын.
Ә) **Анда-санда** жаттығу жасаймын.
Б) Жаттығу жасамаймын.

3. Таңертеңгі ас ішесіз бе?

- А) **Күнде** ішемін.
Ә) **Анда-санда** ішемін.
Б) Таңертеңгі ас ішпеймін.

Нақ осы шақ

Жақ	Етістіктің соңғы дыбысы етістік + ып, іп, п етістік+а, е (бар+а, кел+е)	Мысалы
I. Мен	аш+ып, киін+іп, ұйықта+п	отыр+мын, тұр+мын, жүр+мін, жатыр+мын
II. Сен	оян+ып, кет+іп, оқы+п	отыр+сың, тұр+сың, жүр+сің жатыр+сың
III. Сіз	жаз+ып, күл+іп, сөйле+п	отыр+сыз, тұр+сыз, жүр+сіз, жатыр+сыз
IV. Ол	көр+іп, шарша+п, демал+ып	отыр, тұр, жатыр, жүр

I. Біз	ойна+п, мін+іп, түс+іп	отыр+мыз, тұр+мыз, жатыр+мыз, жүр+міз
II. Сендер	жыла+п, бұрыл+ып, секір+іп	отыр+сыңдар, тұр+сыңдар, жатыр+сыңдар, жатыр+сыңдар, жүр+сің+дер
II. Сіздер	құла+п, жуын+ып, тазала+п	отыр+сыздар, тұр+сыздар, жатыр+сыздар жүр+сіздер
III. Олар	сұрт+іп, же+п, іш+іп	отыр, тұр, жатыр, жатыр

<i>Бүгін қай күн?</i>	<i>Қашан?</i>
Дүйсенбі	Дүйсенбіде – сабақ
Сейсенбі	Сейсенбіде – театр
Сәрсенбі	Сәрсенбіде – музейге саяхат
Бейсенбі	Бейсенбіде – футбол ойнаймын
Жұма	Жұмада – мейрамханада тамақтанамын
Сенбі	Сенбіде – Кітапханаға барамын
Жексенбі	Жексенбіде – Саябақта демаламын

Олар қыдырып жүр.

8. Суреттерге қараңыз. Кім не істен жатыр? Айтыңыз.

1.

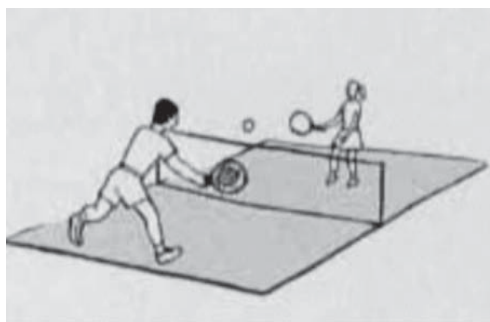
2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9. Оқыңыз, сәйкестендіріңіз.

А (кім?)

Мен

Біз

Сіз

Арман

Олар

Сен

Б (не істеп жатыр?)

кешке қыдырады.

жазып отырмын.

театрға барамыз.

жұмыс істеп жүрсіз бе?

кітапханаға барып жүрсіз бе?

демалып жатыр.

Бақылау сұрақтары

1. Нақ осы шақтың «формуласын» жазыңыз.
2. Нақ осы шаққа мысалдар келтіріңіз.
3. Сағат неше болғанын айтыңыз.
4. Аптаның қай күндері қазақ тілі болады?
5. Аптаның күндерін атаңыз.
6. Досыңыз не істеп отырғанын айтыңыз.
7. Нақ осы шақтың көмекші етістіктерін атаңыз.
8. *-ып, -іп, -п* жалғаулары қай дыбыстардан кейін келетінін түсіндіріңіз.

7

ЛЕКСИКАЛЫҚ ТАҚЫРЫП: *ДУКЕНДЕ*

ГРАММАТИКАЛЫҚ ТАҚЫРЫП: *Сын есім*

Фонетикалық жаттығу

а) тыңдаңыз, қайталаңыз, оқыңыз.

а – ай	ай – на
ә – әй	әй – нек
о – ой	ой – на
ө – өйт	өй – өйткені
ұ – й	ұй – қы
ү – й	үй – үйлену

Сізге ұнай ма?

Маған ұнайды.

Маған ұнамайды.

<i>ә) мен – маған</i>	<i>біз – бізге</i>
<i>сен – саған</i>	<i>сендер – сендерге</i>
<i>сіз – сізге</i>	<i>сіздер – сіздерге</i>
<i>ол – оған</i>	<i>олар – оларға</i>

шы – ші

<i>айтыңыз-шы</i>	<i>көрсетіңіз-ші</i>
<i>қараңыз-шы</i>	<i>беріңіз-ші</i>
<i>тыңдаңыз-шы</i>	<i>сөйлесіңіз-ші</i>

ЛЕКСИКА

бұл жаңа
үй ме?

бұл жаңа
көлік пе?

бұл ескі
қолшатыр ма?

бұл ескі
алаң ба?

бұл үлкен
сөздік пе?

бұл үлкен
қонақ үй ме?

бұл кішкентай
сөмке ме?

бұл кішкентай
теледидар ма?

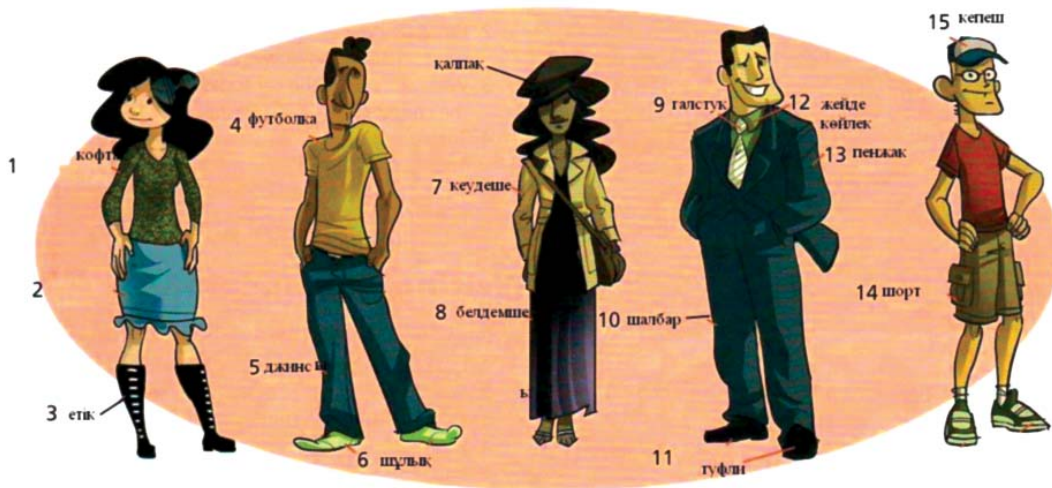

бұл жақсы сағат па?

бұл жақсы жүзім бе?

Киім атаулары

ТЫҢДАЛЫМ-АЙТЫЛЫМ

2. Сұрақтарға жауап беріңіз.

Мынау қандай	қалпақ?	әдемі
	кеудеше?	үлкен
	белдемше?	жаңа
	шұлық?	қызыл
	етік?	қара
Мынау қандай	кофта?	ескі
	кітапхана?	жасыл
	туфли?	қоңыр
	шорт	қызғылт
	футболка	сұр

3. Жоғарыдағы суретке қараңыз. Олар туралы досыңыздан сұраңыз.

Үлгі: – Бұл қандай етік?

– Бұл қара етік.

4. Сөз тіркестерін құрыңыз. Кім жылдам?

Үлгі: а) ескі қала, кітап,

ә) қыз жас, әдемі,

ескі	қыз
жаңа	студент
үлкен	дәрігер
кішкентай	қала
ұзын	теңіз
қысқа	кітап
әдемі	сағат
қызықты	көше
нашар	дүкендер
қымбат	кісілер
арзан	жатақхана
жас	қалам
карт	алаң
көк	алма
қызыл	аспан

5. Оқыңыз.

а)

Маған
мына арзан пальто ұнайды.
мына көк қалам ұнайды.
мына үлкен терезе ұнайды.
мына әдемі көйлек ұнайды.

Сізге
мына жаңа үйлер ұнай ма?
мына қымбат сағат ұнай ма?
мына қымбат теледидар ұнай ма?
Мына қызықты әңгіме ұнай ма?

ә)

– Сізге қандай теледидар ұнайды?

– Маған мына үлкен теледидар ұнайды?

– Сізге қандай сөмке ұнайды?

– Маған мына кішкентай сөмке ұнайды.

– Сізге қандай балмұздақ ұнайды?

– Маған ванильді балмұздақ ұнайды.

– Сізге қандай нан ұнайды?

– Маған тандыр нан, қара нан ұнайды.

– Сізге қандай шалбар ұнайды?

– Маған қара шалбар ұнайды.

– Сізге қандай фильмдер ұнайды?

– Маған комедия ұнайды.

6. Досыңыздан қандай киім түрі ұнайтынын сұраңыз.

а) Үлгі: – Сізге қандай шалбар ұнайды?

– Маған мына қоңыр шалбар ұнайды.

ә) Сізге мына заттарды не үшін ұнайтынын немесе ұнамайтынын айтыңыз .

Үлгі: Маған бұл пальто ұнайды, себебі ол өте жылы.

Маған бұл шалбар ұнамайды, себебі ол қоңыр.

1. Маған бұл ұнайды, өйткені

2. Маған бұл ұнамайды, өйткені

3. Сіздің ойыңызша,?

7. Диалогтарды оқыңыз. Жаңа сөздермен танысыңыз.

а) Мынау – кітап дүкені. Мына жерде кітаптар, сөздіктер, дәптерлер, ал ана жерде ашықхаттар мен кәдесыйлар.

– Айтыңызшы, мынау оқулық па?

– Жоқ, бұл «Алматы» кітабы.

– Қызық кітап па?

– Иә, өте қызықты.

– Бұл кітап қанша тұрады?

– 10 000 теңге.

– О, өте қымбат екен, рақмет.

– Маған ашықхаттарды көрсетіңізші.

– Мінеки.

– Бұл Астана ма?

– Иә, әрине.

– Маған бұл ашықхаттар ұнап тұр.

– Қанша теңге?

– 50 теңгеден.

– Беріңізші.

СӨЗДІК

Ет

Картоп

Сәбіз

Қызанақ

Қияр

Ірімшік

Шұжық

Жұмыртқа

Сүт

Сүзбе

Құлпынай

Банан

8. Оқыңыз. Осы үлгіге қарап, жоғарыдағы заттардың бағасын досыңыздан сұраңыз.

– Нан қанша теңге?

– Қандай? Ақ нан ба?

– Иә, ақ нан.

– 75 теңге / Ақ нан 75 теңге тұрады.

– Балық неше теңге?

– Қандай? Қызыл балық па?

– Иә, қызыл балық.

– 1200 теңге. / Балық 1200 теңге тұрады.

9. Төмендегі кестені толтырыңыз.

№	Көкөністер	Ет өнімдері	Таңертеңгі ас тағамдары	Жемістер
1.				
2.				

10. Төмендегі мәтінді оқыңыз.

Майра ханым түстен кейін сағат үште жұмыстан шығады. Ол азық-түлік алу үшін супермаркетке барады. Супермаркеттен көкөніс, жеміс-жидек және таңертеңгі ас тағамдарын алады.

Майра ханым көкөністерден қызанақ, қияр, орамжапырақ және баклажан алады. Жемістерден алма, банан, шабдалы мен өрік алады. Одан кейін ет өнімдері бөлімінен 1 келі тартылған ет, 1 келі тауық етін алады. Таңертеңгі асқа шұжық пен ірімшік, жарты келі сүзбе мен қаймақ, жұмыртқа алады. Майра ханым балаларына тәттілер алады. Ол қолма-қол төлем түрін таңдады.

11. Төмендегі сұрақтарға жауап беріңіз.

1. Майра ханым жұмыстан кейін қайда барады?	1.
2. Майра ханым көкөністерден не алады?	2.
3. Майра ханым қандай жемістерді алады?	3.
4. Майра ханым ет өнімдерін алады?	4.
5. Майра ханым қандай сүт өнімдерін алады?	5.
6. Майра ханым балаларына не алады?	6.
7. Майра ханым қандай төлем түрін таңдады?	7.

Бақылау сұрақтары

1. Дүкенге жиі барасыз ба?
2. Ет өнімдерін атаңыз.
3. Жемістерді атаңыз.
4. Сүт өнімдерін білесіз бе?
5. Көкөністерді жақсы көресіз бе?
6. Киім атауларын қазақша айта аласыз ба?
7. Сын есімдерге мысал келтіріңіз.

8

ЛЕКСИКАЛЫҚ ТАҚЫРЫП: *АУА-РАЙЫ*

ГРАММАТИКАЛЫҚ ТАҚЫРЫП: *Ауыспалы келер шақ*

1. Фонетикалық жаттығу

а) *н – ң*

он – оң

шын – шың

ұн – мұң

ж – ш

жас – шаш

жар – шар

жақ – шақ

г – г

гүл – ғұмыр

гүлім – ғылым

гөй – ғой

2. Тыңдаңыз, қайталаңыз. Соңғы сөйлемді есте сақтаңыз, жазып алыңыз.

Әдемі қыз \Rightarrow

Мына әдемі қыз \Rightarrow

Маған мына әдемі қыз ұнайды.

Ұнай ма? ⇨

Сізге ұнай ма? ⇨

Сізге саябақ ұнай ма? ⇨

Сізге мына саябақ ұнай ма? ⇨

Сізге мына үлкен саябақ ұнай ма? ⇨

Сізге мына үлкен Алматы саябағы ұнай ма?

Туған өлке ⇨

Менің туған өлкем ⇨

Мынау менің туған өлкем ⇨

Өйткені мынау менің туған өлкем ⇨

Маған Алматы ұнайды, өйткені ол менің туған өлкем.

ГРАММАТИКА

Ауыталы келер шақ

Етістік + а, е, й + жіктік жалғау

Мысалы: жаз+а+ды, айт+а+ды

толығырақ қосымшадан қараңыз).

СӨЗДІК

Күн ашық

Күн бұлтты

Күн жаңбырлы

Нөсер

Найзағай

Тұман

Жел – дауыл

Жылы – ыстық – өте ыстық

Қоңыр салқын – суық – өте суық

Қар – қалың қар

3. Оқыңыз, есте сақтаңыз.

<i>Апта күндері</i>	<i>Жыл мезгілдері</i>
1. Дүйсенбі	1. Қыс
2. Сейсенбі	2. Көктем
3. Сәрсенбі	3. Жаз
4. Бейсенбі	4. Күз
5. Жұма	
6. Сенбі	
7. Жексенбі	
<i>Жыл он екі ай</i>	
1. Қаңтар	7. Шілде
2. Ақпан	8. Тамыз
3. Наурыз	9. Қыркүйек
4. Сәуір	10. Қазан
5. Мамыр	11. Қараша
6. Маусым	12. Желтоқсан

ТЫҢДАЛЫМ-ОҚЫЛЫМ

4. Төмендегі диалогты оқыңыз.

- Сәлем, Есра!
- Сәлем, Айжан! Қалайсың?
- Рақмет, жақсымын, өзің қалайсың?
- Жаман емес. Мен Түркияның Ван қаласынан келдім. Бізде ауа-райы өте ыстық, ал Алматыда ауа-райы – өте салқын.
- Иә, Есра, Алматы – Алатаудың етегінде орналасқан. Сондықтан қыста суық болады. Жылы киініп жүр.
- Жарайды. Көріскенше!
- Сау бол.

5. Төмендегі сұрақтарға жауап беріңіз.

1. Бүгін ауа-райы қандай? 1.
2. Қазір жылдың қай мезгілі? 2.
3. Сізге қай мезгіл ұнайды? 3.
4. Сізге қыс ұнай ма? 4.
5. Сіз жаз мезгілін ұнатасыз ба? 5.
6. Сізге қандай ауа райы ұнайды? 6.

6. Төмендегі мәтіндерді оқыңыз.

Асқар қыс мезгілін жақсы көреді, өйткені ол қыста шаңғы, коньки тепкенді ұнатады.

Қыс

Ақ киімді, денелі, ақ сақалды,
Соқыр, мылқау танымас тірі жанды.
Үсті-басы ақ қырау, түсі суық,
Басқан жері сықырлап келіп қалды.

Абай Құнанбаев

Қазір Әсем саябаққа бара жатыр. Ол саябақта серуендегенді жақсы көреді. Күзде жапырақтар қызыл, жасыл, сары болады.

Күз айлары – Қыркүйек, Қазан, Қараша. Күзде күн суытады. Тұман түседі. Ағаштардың жапырағы сарғайып, жерге түседі. Күзде жемістерді, көкөністерді жинап алады. Құстар жылы жаққа ұшадy. Күндіз жылы, түнде салқын болады. Күзде күн салқын болады. Бірақ Әсем күз мезгілін ұнатады.

Қыста күн өте салқын, сондықтан Айбарға қыс мезгілі ұнамайды. Ол көктемді жақсы көреді. Көктемде күн жылы болғандықтан, саябақта серуендеуге болады.

Көктем

Қар еріді, күн жылынды
Көктем келді алақай!
Мәз болады, жүгіреді
Қуанады балақай!

Майра Онбаева

Жаз айлары – маусым, шілде, тамыз. Жаз айларында күн ысып, жеміс-жидектер піседі. Жазда әрбір адамның көңілі көтеріңкі болады. Себебі, жеңіл киініп, түрлі жеміс жеп, өзен – көлдерге шомылады. Студенттер мен оқушылар жазғы демалыс кезінде ата-аналарының қасында болып, оларға көмектеседі.

7. Диалогтарды тыңдаңыз.

а)

- Бүгін ауа-райы қандай керемет!
- Айжан, бүгін саябаққа барайықшы.
- Жарайды, Ерсұлтан.
- Онда мен сені саябақта күтемін.

- Сәлем, Жансая, бұл жерде не істеп тұрсың?
- Мен Сымбатты күтіп тұрмын. Ал сен ше?
- Серуендеп жүрмін.

ә) Досыңызбен кездесу туралы келісіңіз. Қай жерде күтетініңізді айтыңыз.

ЖАЗЫЛЫМ

8. Төмендегі сөйлемдерді жазыңыз.

1. Алматыда жаңбыр жиі жауады. 2. Түркістанда жаз өте ыстық. 3. Астанада қыс өте ұзақ болады. 4. Бүгін күн бұлтты. 5. Қостанай, Көкшетау қалаларында қыста қар қалың болады. 6. Көктемде күн құбылмалы болады.

9. Жақша ішіндегі етістіктерді ауыспалы келер шақта жазыңыз.

1. Мен ертең театрға (бар)..... 2. Сен жазда ауылға (бар)
..... 3. Сіз қазақ тілі сабағына (қатыс)
4. Ол қазір автобусқа (мін) 5. Біз шай (іш)
6. Сендер емтихан (тапсыр)..... 7. Олар университетке (кел)

Бақылау сұрақтары

1. Бүгін ауа-райы қандай?
2. Ауыспалы келер шақ қалай жасалады?
3. Ауыспалы келер шаққа мысалдар келтіріңіз.
4. Жыл мезгілдерін атаңыз.
5. Маусм айларын қазақша айтыңыз.
6. Қыс мезгілін сипаттаңыз.
7. Жаз мезгілін сипаттаңыз.
8. Қыс мезгілі туралы не айта аласыз?
9. Көктем сізге ұнай ма?

9

ЛЕКСИКАЛЫҚ ТАҚЫРЫП: *МЕН ҚАЗАҚША БІЛЕМІН*

ГРАММАТИКАЛЫҚ ТАҚЫРЫП: *Жедел өткен шақ*

ФОНЕТИКА

1. Фонетикалық жаттығу

а) тыңдаңыз, қайталаңыз, оқыңыз.

Қазақ тілі

- қазақша оқимын.

Түрік тілі

- түрікше жазамын.

Орыс тілі

- орысша түсінемін.

Ағылшын тілі

- ағылшынша сөйлеймін.

ә)

Қазақстан

Түркия

қазақ

түрік

қазақша

түрікше

қазақша сөйлеймін

түрікше оқимын

қазақ тілін үйреніп жүрмін

түрік тілін үйреніп жүрмін

Ресей

Англия

орыс

ағылшын

орысша жазамын

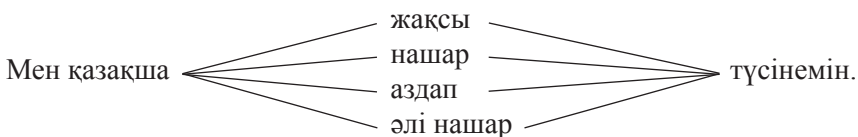
ағылшынша жазамын

орыс тілін білемін

ағылшын тілін білемін

ТЫҢДАЛЫМ-ОҚЫЛЫМ

2. Оқыңыз.

Сумейра Дурсун қазақша оқи алады. Айару Балтабай түрікше жаза алады. Шифа мен Хусейн ағылшынша және французша оқи алады. Еркін түрікше де, французша да, ағылшынша да білмейді.

3. Диалогтарды тыңдаңыз.

а)

- Сұлтан, сен түрікше жаза аласың ба?
- Иә, жаза аламын.
- Жақсы жазасың ба?
- Жоқ, әлі онша емес.
- Сұлтан, сенің ана тілің – қазақ тілі ме?
- Иә, әрине.
- Ендеше, сен қазақша жақсы оқисың әрі жақсы жаза аласың ғой, иә?
- Әрине.
- «Sport» сөзі қазақша қалай жазылады?
- Спорт.

ә) *Досыңыз қазақша қалай жазатынын, оқитынын сұраңыз.*

Үлгі: – Айтыңызшы, «.....» сөзі қазақша қалай жазылады?

ОҚЫЛЫМ-СӨЙЛЕСІМ

б) *Сұрақты түсінбесеңіз, қалай жауап бересіз?*

Үлгі: – Айтыңызшы, мынау Абай даңғылы ма?

- Кешіріңіз, мен қазақша жақсы білмеймін. Сұрағыңызды қайталайсыз ба?
- Кітапхана қай көшеде орналасқан?
- Кешіріңіз, мен шетелдікпін. Алматыны әлі дұрыс білмеймін.

4. Жіктік жалғауын жалғаңыз.

1. Мен қазақша түсінемін.	2. Мен ағылшынша түсінбеймін.
Сен	Сен
Сіз	Сіз
Ол	Ол
2. Таңертең мен үйден тамақтанамын. 3. Мен Алматыда тұрамын. 4. Кешке мен шахмат ойнаймын.

5.

а) *Сіз осындай диалогтарға қатыса аласыз. Іске сәт!*

- Салтанат, не істеп жатырсың?
- Ешнәрсе, демалып отырмын.
 - Димаштың қайда екенін кім біледі?
 - Мен білемін. Ол стадионда футбол ойнап жатыр.
- Сенің ата-анаң қайда тұрады?
- Олар Измирде тұрады.

ә) Диалогтарды тыңдаңыз. Кім қазақша, түрікше, ағылшынша сөйлейтінін айтыңыз.

– Айтыңызшы, Дана қазақша сөйлей ала ма?

– Әрине, қазақ тілі – оның ана тілі ғой.

– Бану, сен түрікше сөйлей аласың ба?

– Иә, мен түрікше аздап сөйлей аламын.

– Ал, ағылшынша ше?

– Жоқ, сөйлей алмаймын.

– Ағылшынша кім сөйлей алады?

– Ағылшынша ешкім сөйлей алмайды.

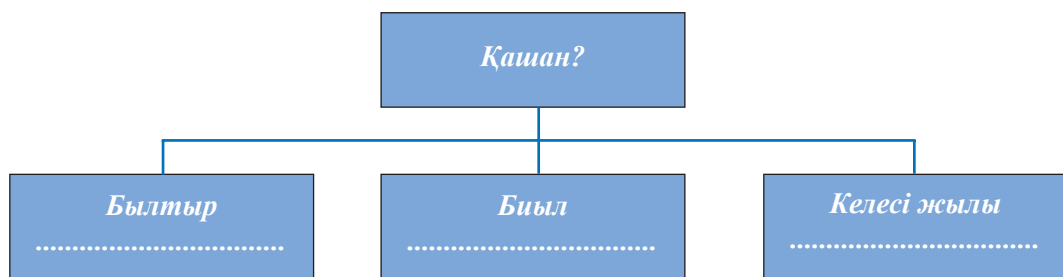
ГРАММАТИКА

Жедел өткен шақ

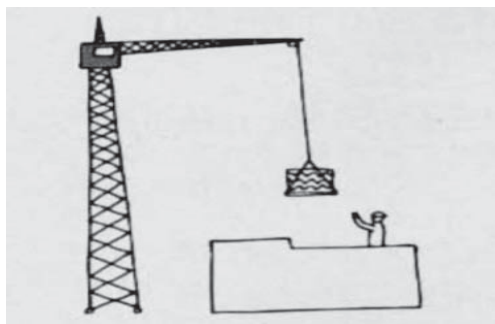
Етістік + ды, ді, ты, ті + жіктік жалғау

Мысалы: бар+дым, бар+ды+ң, бар+ды

(толығырақ қосымшадан қараңыз).

6. Оқыңыз.

– Сен кеше не істедің?

– Жұмыс істедім.

– Кеше не істедіңіздер?

– Футбол ойнадық.

– Сәрсенбіде не істедіңіз?
– Кітап оқыдым.

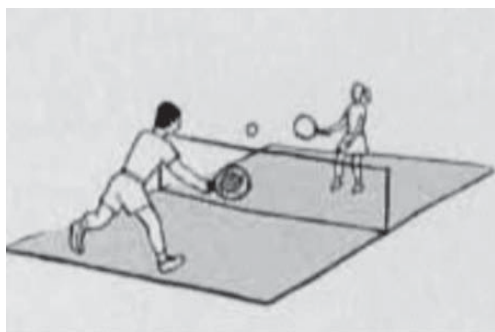

– Жексенбіде не істедіңіз?
– Велосипед тептім.

7. Мына адамдар қай жерде және не істеп отырғанын айтыңыз.

1.

2.

3.

4.

Үлгі: 1. Азамат қазір университетте. Ол осы университетте оқиды.

Былтыр Өмер Түркияда тұрды.
Ал биыл ол Қазақстанда тұрады.

Былтыр Өмер лицейде оқиды.
Ал биыл университетте оқиды.

Былтыр Өмер тек түрікше сөйледі.
Ал биыл ол біраз қазақша сөйлейді.

а) Өзіңіз туралы айтыңыз: Былтыр мен, ал қазір

б) Өткен шақта қалай айтар едіңіз?

Қазір Айман хат жазып отыр.

Менің ағам биыл университетте оқиды.

Қазір студенттер дәріс тыңдап отыр.

Менің достарым саябақта қыдырып жүр.

Менің әпкем маған күнделікті телефон соғады.

в) Диалогтарды тыңдаңыз, не білгеніңізді айтыңыз. Досыңыздан қай жерде тұрғанын, қайда оқығанын, не істегенін сұраңыз.

– Ақбаян, сен бұрын қай жерде тұрдың?

– Мен Шымкентте тұрдым.

– Ал сенің отбасың ше?

– Менің отбасым бұрын Шымкентте тұрды, ал қазір менімен бірге Алматыда тұрады.

– Димаш, сен былтыр түрікше оқыдың ба?

– Иә.

– Түрікше жақсы білесің бе?

– Биыл түрікше жақсы білемін.

8. Мәтінді оқыңыз. Айгүл, Есра, Себиха, Сұлтан және Мұстафаның кеше не істегенін айтыңыз.

а)

Кеше кешке студенттер демалды. Айгүл музыка тыңдады. Есра хат жазды. Себиха теледидардан қызықты кино қарады. Мұстафа мен Сұлтан стадионда футбол ойнады.

ә) Досыңыздан кеше не істегенін сұраңыз.

9. Диалогты тыңдаңыз. Әсем таңертең, түсте, кешке не істегенін айтыңыз.

– Әсем, сен кеше қайда болдың?

– Таңертең университетте болдым.

– Ал түсте ше?

– Түскі асымды ішіп, кітапханаға бардым.

– Үй жұмысын орындадың ба?

– Иә, үй тапсырмасын орындадым.

10. Төмендегі үлгі бойынша сөйлесіңіз. Берілген етістіктерді пайдаланыңыз.

Үлгі: – Ақбота, сен кеше қайда болдың?

– Үйде. / Мен үйде болдым.

– Тамақ пісірдім, сосын демалдым.

кітапхана – кітап оқу

стадион – футбол ойнау

саябақ – серуендеу, демалу

үй – теледидар қарау, кітап оқу

дүкен – азық-түлік алу, түскі ас әзірлеу

11. Досыңыздан сабақта (дәрісте, үйде, университетте) не үшін болмағанын сұраңыз.

- Үлгі: – Аян, сейсенбіде дәрісте болдың ба?
– Жоқ, болмадым.
– Неге?
– Мен ауырып қалдым. Емханаға бардым.

Бақылау сұрақтары

1. Жедел өткен шақ қалай жасалады?
2. Жедел өткен шақта досыңызбен сөйлесіңіз.
3. Сіз қазақша жақсы білесіз бе?
4. Былтыр қайда болдыңыз?
5. Биыл сіз студентсіз бе?
6. Болашақта кім болғыңыз келеді?

10

ЛЕКСИКАЛЫҚ ТАҚЫРЫП: *БІЗДІҢ УНИВЕРСИТЕТ*

ГРАММАТИКАЛЫҚ ТАҚЫРЫП: «Ал» *етістігі*

Фонетикалық жаттығу

1. Тыңдаңыз, қайталаңыз, оқыңыз.

а) жаңа сөздерді қайталаймын
музыка тыңдаймын
фильмдер көремін

фильм көргенді жақсы көремін
тамақ пісіргенді жақсы көремін

университетте оқимын
қазақ тілін үйреніп жүрмін
қазақша біраз сөйлеймін

ГРАММАТИКА

«Ал» етістігі адамның бір әркетті істеуге шамасы жететінін білдіру үшін қолданылады. Мысалы: *Мен қазақша жаза аламын.*

Болымсыз етістіктің қосымшасы «ал» етістігіне жалғанады. Мысалы: *Мен жаза алмаймын.*

ә) берілген сөздермен сөйлем құраңыз. Жанына болымсыз түрін жазыңыз.

1. Мен сөйлей / ал.
2. Біз / оқи / ал.
3. Олар жаза / ал / ма?
4. Сіз базарға бара / ал / ба?
5. Ол маған көмектесе / ал / ма?

ЛЕКСИКА

2. Тыңдаңыз, қайталаңыз. Соңғы сөйлемді есте сақтаңыз, дәптерге жазыңыз.

Інім оқиды ⇨

Менің інім оқиды ⇨

Менің інім университетте оқиды ⇨

Менің інім Айбар университетте оқиды.

Жақсы көресіз бе? ⇨

Кино көргенді жақсы көресіз бе? ⇨

Сіз кино көргенді жақсы көресіз бе? ⇨

Сіз қазақ киносын көргенді жақсы көресіз бе? ⇨

Сіз қолыңыз бос кезде қазақ киносын көргенді жақсы көресіз бе?

Дәріхана қайда?

– Кешіріңіз, дәріхана қай жерде?

– Міне, оң жақта.

Ағаң қайда?

– Айбар, ағаң қайда?

– Ол осында.

– Университет қай жерде?

– Міне, сол жақта.

– Мынау сенің досың ба?

– Жоқ, бұл – менің ағам.

Асхана қайда?

– Кешіріңіз, асхана қай жерде?

– Міне, сол жақта.

Майра қайда?

– Аман, Майра қайда?

– Ол үйде.

– Ал анау жатақхана ма?

– Иә, ол – жатақхана.

– Халің қалай?

– Жақсы, рақмет.

ОҚЫЛЫМ-СӨЙЛЕСІМ

3. Сіз диалогқа қатыса аласыз. Сөйлесіңіз.

– Сәкен, сен қай жерде оқисың?

– Университетте.

– Университет қай жерде орналасқан?

– Қаскелеңде.

- Жанат, сіз қазір қай жерде тұрасыз? Жатақханада ма?
- Иә, жатақханада.
- Жатақхана қай жерде орналасқан?
- Абылай хан көшесінде.
- Ғазиза, қолың бос кезде не істейсің?
- Саябақта серуендеймін. Ал сен ше?
- Мен кітап оқығанды жақсы көремін.

ТЫҢДАЛЫМ-ОҚЫЛЫМ

4. Қалай ойлайсыз, бұл адамдар қай жерде?

- Айтыңызшы, 10-үй қай жерде орналасқан?
- Әне, сол жақта.
 - Ертең бақылау жұмысы.
 - Жаңа сөздер мен грамматиканы қайталаңыз.
- Не пісіріп жатырсың?
- Мен балық қуырып жатырмын.
- Тамаша!
 - Сен не істеп отырсың?
 - Футбол қарап отырмын.

5. Оқыңыз.

а) Мынау – Қаскелең тас жолы. Жолдың сол жағында біздің университет, ал оң жағында Қарасай батыр ескерткіші орналасқан.

ә) Сулейман Демирел Университетін 1996 жылы 17-желтоқсан күні Қазақстан Республикасының Президенті **Н.Ә.Назарбаев** пен Түркия мемлекетінің Президенті **Сулейман Демирел** ашты.

Университетте 4 факультеттің дәрістері ағылшын және қазақ тілдерінде жүргізіледі. Төрт факультет жиырма төрт сала бойынша мамандар даярлайды.

Біздің университет Қазақстандағы сапалы білім беретін университеттердің бірі.

б) Сулейман Демирел университеті Қаскелеңде орналасқан. Университет Абылай хан даңғылының бойында орналасқан. Аялдама университеттің алдында. Қаскелеңге жүретін барлық автобустар университет жанынан өтеді. Университет Қаскелең қаласына кіре берісте орналасқан.

6. Төмендегі сұрақтарға жауап беріңіз.

1. СДУ қай жылы ашылды?
2. Университетті кімдер ашты?
3. Университетте неше факультет бар?
4. Университет қайда орналасқан?

7. Төмендегі диалогты оқыңыз.

Мынау – біздің кітапхана. Күні бойы бұл жерде студенттер отырады. Міне, кітаптар. Оң жағында оқулықтар мен сөздіктер, ал сол жағында газеттер мен журналдар.

- Сәлеметсіз бе?
- Мынау «Қазақ тілі» оқулығы ма?
- Беріңізші.
- Менің аты-жөнім Өмер Фарук Өз.
- Рақмет.

- Сәлеметсіз бе?
- Иә.
- Сіздің аты-жөніңіз кім?
- Мінеки, оқулығыңыз.

ЖАЗЫЛЫМ

8. Сұрақ қойыңыз.

-?
- Бұл – біздің университет.
-?
- Сабақ ертең.
-?
- Бұл – менің ағам.
-?
- Дүкен оң жақта.
-?
- Иә, Ақбота үйде.
-?
- Жарайды.
-?
- Бакберген жұмыста.

-?
- Мынау – театр.
-?
- Бұл – біздің оқытушы.
-?
- Ақбота үйде.
-?
- Дәріхана сол жақта.
-?
- Университет сол жақта.
-?
- Рақмет, жақсы.
-?
- Сабақ ертең.

9. Жауап беріңіз.

- Сәлеметсіз бе?
-?
- Сау болыңыз!
-?
- Рұқсат па?
-?
- Сәлеметсіз бе!
-?
- Мынау сенің сөмкең бе?
-?
- Сенің сөздігің қайда?
-?

- Халің қалай?
-?
- Рақмет!
-?
- Кешіріңіз!
-?
- Кешкісін хабарласыңыз.
-?
- Анау не?
-?
- Халің қалай?
-?

10. Төмендегі диалогты оқыңыз.

А: Кешіріңіз, айтыңызшы, Сулейман Демирел университеті қай жерде?

Ә: Сүлейман Демирел университеті Қаскелеңде.

А: Ол жерге дейін жаяу бара аламын ба?

Ә: Жоқ, жаяу баруға алыс.

А: Түсіндіріп жіберіңізші.

Ә: Әрине, анау аялдамадан 31-інші автобуска мініп, «Алтын Орда» аялдмасынан түсесіз. Сол жерден Қаскелеңге қарай жүретін көліктерге мінісіз, олар университет жанындағы аялдамадан тоқтайды.

А: Көп-көп рахмет.

Ә: Оқасы жоқ.

(15 минуттан кейін) «Алтын Орда аялдмасында.

А: Кешіріңіз, бұл жерден Сулейман Демирел университетіне қалай баруға болады?

Ә: Өте оңай. Мынау аялдамада барлық автобустар Қаскелеңге барады. Кез келген автобуска мінсеңіз, тез жетесіз.

А: Рақмет!

Ә: Арзымайды. Жолыңыз болсын!

11. Оқыған диалогыңызға қарап, сіз де досыңыздан университетке қалай жеткенін сұраңыз.

Бақылау сұрақтары

1. Оқыған университетіңіз жайлы айтыңыз.
2. Қай жылы ашылды?
3. Қанша факультет бар?
4. Дәрістер қай тілдерде жүргізіледі?
5. Университет кітапханасы қандай?
6. «Ал» етістігіне мысалдар келтіріңіз.
7. Сізге СДУ ұнай ма?

11

ЛЕКСИКАЛЫҚ ТАҚЫРЫП: *МЕНИҢ ЕЛІМ*

ГРАММАТИКАЛЫҚ ТАҚЫРЫП: *Ілік септігі*

ТЫҢДАЛЫМ-ОҚЫЛЫМ

1. Тыңдаңыз. Қайталаңыз. Оқыңыз.

а)

менің елім
менің өлкем

ә)

Түркия – менің елім.
Анкара – менің өлкем.

– Мынау менің елім – Қазақстан.
Ал сіздің еліңіз қай жерде?

– Міне, мынау менің елім – Түркия.
Ал мынау менің туған өлкем – Анкара.

2. Төмендегі мемлекеттердің атын қазақша жазыңыз.

1

7

2

8

3

9

4

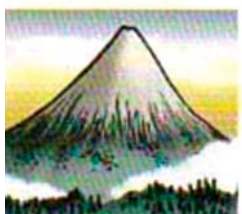
10

5

11

6

12

3. Төмендегі сөйлемдерді оқыңыз.

1. Лондон – Англияның астанасы (елордасы).
2. Вашингтон – АҚШ астанасы (елордасы).
3. Париж – Францияның астанасы (елордасы).
4. Бейжін – Қытайдың астанасы (елордасы)
5.
6.

7.
8.
9.
10.
11.
12.

4. Суреттерге қараңыз. Оқыңыз.

Астана – елорда.
Анкара да елорда.

«Астана» – қонақ үй.
«Анкара» да қонақ үй.

«Астана» қонақ үйі

«Анкара» қонақ үйі

«Қазақстан» қонақ үйі

Астана – Қазақстанның елордасы

Анкара – Түркияның елордасы

5. Төмендегі диалгтарды оқыңыз.

– Сен мынау қандай қала екенін білесің бе?
– Бұл ежелгі қала – Түркістан.

– Мынау Алматы ма? Бұл қандай даңғыл?
– Бұл – Әл Фараби даңғылы.

– Мынау не?
– Бұл – Босфор бұғазы.

6. Мәтінді оқыңыз.

Қазақстан Еуразия материгінің орталық бөлігінде орналасқан. Оңтүстігінде Өзбекстан, Қырғызстан, солтүстігінде және батысында Ресей, Түркменстан, шығысында Қытай сияқты бес мемлекетпен шектеседі. Қазақстанда 14 облыс пен 86 қала бар. Қазақстанның елордасы – Астана қаласы. Қазақстан Республикасының президенті – Нұрсұлтан Назарбаев.

7. Төмендегі сұрақтарға жауап беріңіз.

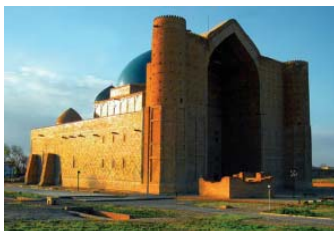
1. Сіздің еліңіз қай материкте орналасқан?	1.
2. Қандай мемлекеттермен шектеседі?	2.
3. Неше облыс пен қала бар?	3.
4. Астанасы қай қала?	4.
5. Президенті кім?	5.

8.

а) Суреттерге қараңыз. Суретке сәйкес жазуды оқыңыз.

1

2

3

4

5

6

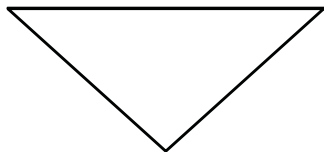

7

Медеу мұз айдыны. (1)
Қожа Ахмет Ясауи кесенесі. (2)
Бәйтерек. (3)
Ақ орда. (4)
«Қазақстан» қонақ үйі. (5)
Қарасай батыр ескерткіші. (6)
Шарын каньоны. (7)

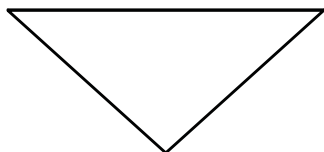
9. Оқыңыз.

а) Сіз ол адамды білсеңіз қалай жауап бересіз?

Мен ол адамның кім екенін білемін.

б) Ол адамды білмесеңіз қалай жауап бересіз?

Мен оның кім екенін білмеймін.

ө) Қандай сұрақ қоясыз?

–?

– Иә, Әлия театрдың қайда екенін біледі.

–?

– Жоқ, мен сабақтың қашан екенін білмеймін.

–?

– Жоқ, Ахмет оның кім екенін білмейді.

–?

– Иә, бұл қалам кімдікі екенін біледі.

10. Суреттерге қараңыз, Оқытушыдан олардың кім екенін сұраңыз.

Абай
Құнанбаев

Қажымұқан
Мұңайтпасов

Шәмші
Қалдаяқов

Әбілхан
Қастеев

Роза
Рымбаева

Айман
Мұсаходжаева

Жақсылық
Үшкемпіров

Нұржамал
Үсенбаева

а) Досыңызға бұл адамдардың кім екенін айтыңыз.

Қазақтың ұлы ақыны –

Қазақтың тұңғыш Олимпиада чемпионы, Грек-рим күресінің палуаны –

.....

Қазақтың тұңғыш кәсіпқой палуаны –
 Қазақ бейнелеу өнерінің негізін салушы –
 Қазақтың ұлы сазгері –
 Қазақ эстрада әншісі –
 Қазақ опера әншісі –
 Скрипкашы, «Әлем артисі» (Юнеско,1998) –

11. Оқыңыз.

Мынау – Алматы.
 Бұл – әдемі қала.

Мынау қандай ғимарат?

Бұл – Көктөбе.
 Ол 1070 метр биіктікте орналасқан.

Мынау қандай ғимарат?

Бұл – Республика сарайы.
 Бұл – орталық мәдени ғимарат.

Бұл – ҚР Мемлекеттік орталық музейі.
 Орталық Азиядағы ең ірі музейлердің бірі.

12. Досыңыздан мынау қандай вокзал (кітапхана, вокзал, трпеа, ескерткіш) екенін сұраңыз.

Үлгі: – Бұл қандай вокзал?
 – Бұл «Алматы-1» вокзалы.

Бақылау сұрақтары

1. Ілік септігінің жалғауларын атаңыз.
2. Қазақстан қайда орналасқан?
3. Қазақстан қандай мемлекеттермен шектеседі?
4. Қазақстанда қай материкте орналасқан?
5. Қазақстанда неше облыс пен қала бар?
7. Сіз Алматы туралы не білесіз?
8. Қазақтың ұлы ақыны кім?
9. Қазақтың кәсіпқой палуанын білесіз бе?
10. Шәмші Қалдаяқов деген кім?
11. Айман Мұсаходжаеваны білесіз бе?
12. Роза Рымбаеваны танысыз ба?
13. «Абай» ескерткішін көрдіңіз бе?
14. Қазақстанның елордасы қай қала?
15. ҚР Президенті кім?

12

ЛЕКСИКАЛЫҚ ТАҚЫРЫП: *МЕНИҢ СҮЙІКТІ ІСІМ*

ГРАММАТИКАЛЫҚ ТАҚЫРЫП: *Септік жалғау*

1. Мәтіндерді оқыңыз.

Бұл – Алматы. Мен Алматыда тұрамын. Мен Алматыны жақсы білемін және бұл қаланы жақсы көремін.

Бұл – Түркістан. Мен Түркістанда тұрамын. Мен Түркістанды жақсы білемін және бұл қаланы жақсы көремін.

Менің атым – Әсел. Менің досым – жас ақын. Ол көбінесе түнде өлең жазады. Таңертең ол маған телефон шалып, өлеңдерін оқиды. Мен оның жаңа өлеңдерін тыңдаймын және оларды қайталаймын. Маған досымның жазған өлеңдері ұнайды.

Алтынай Алматыны жақсы біледі, себебі ол осы жерде университетте оқиды. Ол ағылшын және түрік тілдерін жақсы көреді. Қазір ол анасына хат жазып отыр, өйткені Алтынай анасын қатты сағынды.

Бақберген Балтабайұлы банкте жұмыс істейді. Күнде таңертең ол «Айқын» газетін оқиды. Ол бұл газетті оқығанды ұнатады. Бақбергеннің ойынша, ол өте қызықты.

Ғазиза күнделікті таңертең қазақ радиосынан жаңалықтарды тыңдағанды ұнатады. Қазақ радиосынан қазақтың тамаша әндері мен күйлерін, термелерін тыңдағанды жақсы көремін.

а) Әсел, Алтынай, Бақберген, Ғазиза туралы білгіңіз келсе, қандай сұрақтар қоясыз?

2. Диалогтарды тыңдаңыз. Абдулла Шимшир қазақ радиосын тыңдай ма? Неге? Айтыңыз.

а)

– Абдулла, сіз қазақ радиосын тыңдайсыз ба?

– Жоқ, тыңдамайын.

– Неге?

– Себебі мен қазақша әлі жақсы түсінбеймін.

– Димаш, не істеп отырсың?

– Футбол көріп отырмын. Өте қызықты ойын болып жатыр.

– Кімдер ойнап жатыр?

– Қарағандының «Шахтёр» командасы мен Шотландияның «Селтик» командасы.

– Ендеше, бірге қарайык!

ә) Достарыңыздан радиодан жаңалықтарды, музыканы тыңдайды ма, теледидардан фильм, футбол қарай ма сұраңыз.

3. Оқыңыз. Сұрақтарға жауап беріңіз.

а) Әсем қазақ әндерін жақсы көреді. Ол қазақ әндерін жиі тыңдайды. Ал сіз ше?

Айқын театрды жақсы көрмейді. Ол опера театрына көп бармайды. Ал сіз ше?

Ақбота мен Мақсат киноны жақсы көреді. Олар теледидардан күнде фильмдер қарайды. Ал сіз ше?

Жанар мен Жасұлан детективтерді жақсы көреді. Олар күнде детективтер оқиды. Ал сіз ше?

Күнсұлу өлең оқығанды жақсы көреді. Ол өлеңдерді жиі оқиды, кейбір өлеңдерді жатқа оқиды. Ал сіз ше?

күнде жиі кейде әдетте әрқашан ешқашан

Менің досым теледидардан сериал қарағанды жақсы көреді. Ал сіздің досыңыз ше?

Менің құрбым саябақта қыдырғанды жақсы көреді. Ал сіздің досыңыз ше?

Мен саябақта қыдырғанды ұнатпаймын. Ал сіз ше?

Менің әжем тамақ пісіргенді ұнатады. Ал сіздің әжеңіз ше?

Менің ағам музыка тыңдағанды жақсы көреді. Ал сіздің ағаңыз ше?

ә) Досыңызға театр (музыка, кино, детектив) ұнай ма сұраңыз.

4. Мәтінді оқыңыз.

Бүгін жексенбі. Демалыс күні. Әкем «Спорт» газетін оқып отыр. Ол спортты, әсіресе футболды жақсы көреді. Оның ең сүйікті командасы «Қайрат». Әкем «Қайрат» командасын жақсы біледі, себебі оның жақын досы осы командада ойнайды.

Анам қолы бос кезде тамақ пісіргенді ұнатады. Бүгін ол бізге ет асып жатыр. Ол біздің отбасымыздың сүйікті тағамы. Үйге келгендердің барлығы менің анамды тағамды өте жақсы пісіреді дейді. Анам театрға барғанды да жақсы көреді. Ол театрға барып, спектакльдерді жиі көреді.

Әжем күнде теледидар қарайды. Ол сериалдарды көргенді ұнатады. Ал менің ойымша, сериалдар өте ұзақ әрі қызықсыз болады.

Менің ағам жаңа детективті оқып жатыр. Бос кезінде кітап оқығанды өте жақсы көреді. Оның бөлмесінде үлкен кітапхана бар. Оның ойынша, кітап – адамның ең жақсы досы.

Ал менің ең жақын досым – компьютер. Мен компьютерде ойнағанды жақсы көремін. Жексенбі күнін де жақсы көремін, себебі ол күні отбасымызбен үйде боламыз.

ә) Жауап беріңіз: Бүгін қай күн? Өз отбасы туралы кім әңгімелеп отыр? Сіз оның есімін білесіз бе? Қолы бос кезде әкесі, анасы, әжесі, ағасы не істегенді жақсы көреді?

5. Оқыңыз. Салыстырыңыз.

Мен Қазақстанда оқимын, сондықтан мен қазақ тілін үйреніп жүрмін.

1, сондықтан **2**

Абдуллаһ Алматыны жақсы білмейді, себебі ол Алматыға жақында келді.

Абдуллаһ Алматыға жақында келді, сондықтан ол Алматыны жақсы білмейді.

Хусейн футболды жиі ойнайды, себебі ол спортты жақсы көреді.

Хусейн спортты жақсы көреді, сондықтан ол футболды жиі ойнайды.

6. *А және Б бөліктерін қосыңыз, мағынасына қарай А....., сондықтан Б нұсқасын таңдаңыз.*

А

Мен музыканы жақсы көремін,
Есра қазақ тілін жақсы біледі,
Менің інім әлі кішкентай,
Біздің отбасымыз өте тату,
Алтынай мейрамханаларды ұнатпайды,

Б

ол үйде тамақтанады.
ол мультфильмдерді жиі қарайды.
қазақша кітап оқығанды жақсы көреді.
күнде музыка тыңдаймын.
біз демалысты бірге өткіземіз.

Бақылау сұрақтары

1. Сіз нені жақсы көресіз?
2. Күнде теледидар қарайсыз ба?
3. Жиі ауырасыз ба?
4. Әдетте ерте тұрасыз ба?
5. Бүгінгі сабақ ұнады ма?
6. Бүгінгі сабақта не өттіңіз?

13

ЛЕКСИКАЛЫҚ ТАҚЫРЫП: *МЕНІҢ МАМАНДЫҒЫМ*

ГРАММАТИКАЛЫҚ ТАҚЫРЫП: *Қалау рай*

ЛЕКСИКА

1. Тақырыптық қатарды жалғастырып жазыңыз.

Отбасы: әке, ана,

Университет: студент,

Мамандық: оқытушы.....

Қала: көше,

2. Кім жылдам?

а) бос орынды толтырыңыз. Тігінен жазылған сөзді кім жылдам оқиды?

өше

біл м

а а

аялд ма

ә ке

дәрі ана

қал м

на

ан

ә) суреттерге қарап, кроссвордты шешіңіз. Тігінен жазылған сөзді кім жылдам оқиды?

1.		2.		1.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
3.		4.		2.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
5.		6.		3.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
				4.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
				5.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
				6.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

б) Керекті әріпті жазыңыз. 7 түрлі сөз шықты. Оқыңыз.

дүке ауры әйтү ек шк рімші өйлек

3. Соңғы сөйлемді жазыңыз.

б) кітап → сіздің кітабыңыз → кітабыңызды беріңізші → кітабыңызды маған беріңізші

елорда → біздің елорда → мынау – біздің елорда → мынау біздің елорда – Астана

менің өлкем → менің туған өлкем → бұл – менің туған өлкем → бұл менің туған өлкем – Түркістан.

4. Мәтінді тыңдаңыз. Отбасының қазір қай жерде екенін айтыңыз.

Сәлеметсіздер ме? Менің есімім – Жансая. Мен – студентпін. Менің туған өлкем – Алматы қаласы. Ал мынау – менің отбасым. Міне, менің ата-анам. Мынау – менің анам. Оның аты-жөні – Сәуле Жорабекқызы. Ол – мұғалім. Ал мынау менің әкем. Оның аты-жөні – Қайрат Тұрғанбекұлы. Менің әкем – заңгер. Қазір біз отбасымызбен үйдеміз.

а) Мәтінді тағы да бір рет тыңдаңыз. Төмендегі тапсырмаларды орындаңыз. Дұрыс нұсқасын таңдаңыз.

1. Жансая		студент спортшы журналист	3. Оның анасы		дәрігер мұғалім үй шаруасындағы әйел
-----------	--	---------------------------------	---------------	--	--

2. Оның туған өлкесі

Астана
Алматы
Түркістан

4. Оның әкесі

заңгер
тігінші
кәсіпкер

5. Диалогтарды оқыңыз.

а)

- Кешіріңіз, мынау кім?
- Бұл – менің ағам.
- Ол кім?
- Ол – студент.

- Айтыңызшы, мынау кім?
- Ол – менің әпкем.
- Ол кім? Студент пе?
- Жоқ, ол – мұғалім.

ә)

- Мынау кім?
- Бұл – менің әкем.
- Ол кім?
- Ол – инженер.

- Мынау кім?
- Бұл – менің әкем.
- Ол кім?
- Ол – дәрігер.

б)

- Мыналар кімдер?
- Бұлар менің достарым.
- Олар кімдер?
- Олар – студенттер.

- Мынау сенің досың ба?
- Иә.
- Ал ол кім? Журналист пе?
- Жоқ, ол – студент.

в)

- Арман, сенің әкеңнің мамандығы кім?
- Ол – заңгер.
- Ал анаң ше?
- Ол – мұғалім.

СӨЗДІК

мұғалім

дәрігер

журналист

инженер

студент

фотограф

оқушы

заңгер

суретші

аспаз

тігінші

6. Төмендегі сөйлемдерді оқыңыз. Өз тіліңізге аударыңыз.

1. Мен мұғалім болғым келеді.
2. Сумейра тіс дәрігері болғысы келеді.
3. Фарук ғарышкер болғысы келеді.
4. Салтанат ғалым болғысы келеді.
5. Алтынсары әнші болғысы келеді.
6. Нұрсұлтан полиция қызметкері болғысы келеді.
1. Айнұр шай ішкісі келеді.
2. Айше кітап оқығысы келеді.
3. Сұлтан музыка тыңдағысы келеді.
4. Омер театрға барғысы келеді.
5. Себиха университетке барғысы келеді.
6. Сумейе базарға барғысы келеді.

7. Төмендегі сұрақтарға жауап беріңіз.

Болымды

1. – Сенің мұғалім болғың келе ме?
– Иә, менің мұғалім болғым келеді.
2. – Сенің тіс дәрігері болғың келе ме?
– Иә,
3. Сіздің суретші болғыңыз келе ме?
– Иә,

Болымсыз

1. Сенің мұғалім болғың келе ме?
– Жоқ, менің мұғалім болғым келмейді.
2. – Сенің тіс дәрігері болғың келе ме?
– Жоқ,.....
3. Сіздің суретші болғыңыз келе ме?
– Жоқ,

4. Сіздің құрылысшы болғыңыз келе ме? 4. Сіздің құрылысшы болғыңыз келе ме?
– Иә, – Жоқ,
5. Сіздің банкир болғыңыз келе ме? 5. Сіздің банкир болғыңыз келе ме?
– Иә, – Жоқ,

8. Не істегің келеді?

1. Менің шай ішкім келеді. 2. Менің ұйықтағым келеді. 3. Менің музыка тыңдағым келеді. 4. Менің ән айтқым келеді. 5. Менің демалғым келеді. 6. Менің кітап оқығым келеді. 7. Менің футбол ойнағым келеді.

9. Сенің не істегің келеді?

10. Қалау рай жұрнақтарын дұрыс қойыңыз.

1. Менің шай іш..... келеді. 2. Сенің тамақ же..... келеді. 3. Сіздің футбол ойна..... келеді. 4. Оның ұйықта..... келеді. 5. Біздің сабаққа бар..... келеді. 6. Сендердің есікті жап..... келеді. 7. Сіздердің есікті аш..... келеді. 8. Олардың сәлемдес..... келеді. 9. Менің амандас..... келеді. 10. Сенің тұр..... келеді. 11. Сіздің отыр..... келеді. 12. Оның жат..... келеді. 13. Біздің жүр..... келеді. 14. Сендердің кет..... келеді. 15. Сіздердің демал..... келеді. 16. Олардың жыла..... келеді.

11. Диалогтарды тыңдаңыз. Кім қай жерде оқитынын немесе жұмыс істейтінін айтыңыз.

а)

– Сәкен, сен қай жерде оқисың?
– Мен Алматыда университетте оқимын.

– Ғазиза, сенің сіңлің қайда оқиды?
– Ол мектепте оқиды. Ол әлі кішкентай.

– Меймет, сенің достарың қайда оқиды?
– Олар оқымайды, олар жұмыс істейді.

ә) Достарыңыздың қай жерде оқитынын сұраңыз. Олардың әнкесі, ағасы, қарындасы, інісі қайда оқиды екен?

Үлгі: – Айнұр, сенің ағаң оқи ма әлде жұмыс істей ме?
– Ол жұмыс істейді.
– Қай жерде жұмыс істейді?
– Ол университетте жұмыс істейді.

ОҚЫЛЫМ-СӨЙЛЕСІМ

12. Сіз төмендегідей диалогтарға қатыса аласыз. Өзіңізді байқап көріңіз.

– Әділет, сен оның кім екенін білесің бе?
– Білемін. Ол – біздің мұғалім.

- Оның аты-жөні кім?
- Айдар Әлімжанұлы.
- Абай, поштаның қай жерде екенін білесің бе?
- Пошта ма? Жоқ, білмеймін.
- Бақыт, бұл сенің досың ба?
- Иә.
- Ал оның мамандығы кім?
- Ол – журналист.
- Оның аты-жөні кім?
- Нұрлыбек Кенжебекұлы.
- Мынау – біздің университет.
- Сіздің ойыңызша, Айдын жақсы журналист пе?
- Менің ойымша, Айдын мықты журналист.
- Неге?
- Себебі оның мақалалары өте қызықты.

Менің ойымша,
Менің білуімше,

оның есімі – Айдын.
Айдын – журналист.
Айдын – жақсы журналист.
бұл – Астана.
Астана – әдемі қала.
бұл қала сізге ұнайды.
бүгін күн салқын.
билет 100 теңге тұрады.

- Аслан, Алматы сізге ұнай ма?
- Алматы маған ұнайды, себебі менің туған жерім.

1

, себебі

2

13. Жауабын табыңыз.

Неге?

1. Ғани жұмыс істемейді.
2. Ақбота бүгін серуендемейді.
3. Сендер футбол ойнайсыңдар.
4. Есра қазақша дұрыс түсінбейді.

Себебі...

ол – шетелдік.
бүгін ауа-райы жақсы.
қазір олар демалып жатыр.
бүгін күн салқын болып тұр.

14. Сөйлемдерді оқыңыз. Әрбір сөзге сұрақ қойыңыз.

Үлгі: Қазір мен қазақша хат жазып отырмын.

1. – Хатты кім жазып отыр?
– Мен.

2. – Не істеп отырсың?
– Жазып отырмын.

3. – Не жазып отырсың?
– Хат.

4. – Сен қазақша хат жазып отырсың ба?
– Иә, қазақша.
– Қашан жазып отырсың?
– Қазір.

Бақылау сұрақтары

1. Қалау рай қалай жасалады?
2. *-ғы, -гі* жұрнақтары қандай дыбыстардан кейін жалғанады?
3. *-қы, -кі* жұрнақтары қандай дыбыстардан кейін жалғанады?
4. Қалай райға мысалдар келтіріңіз.
5. 13-жаттығуға сүйеніп, сөйлемдер құрыңыз.

14

ЛЕКСИКАЛЫҚ ТАҚЫРЫП: *АУРУХАНАДА*

ГРАММАТИКАЛЫҚ ТАҚЫРЫП: *Шартты рай*

ТЫҢДАЛЫМ-ОҚЫЛЫМ

1. Төмендегі диалогты оқыңыз.

- Сәлеметсіз бе, дәрігер? Кіруге бола ма?
- Сәлеметсіз бе, кіріңіз. Отырыңыз. Аты-жөніңіз кім?
- Аты-жөнім – Хусейн Чатак.
- Қай факультетте оқисыз?
- Филология факультетінде оқимын.
- Қай жеріңіз ауырып тұр?
- Басым ауырып тұр. Ыстығым бар сияқты.
- Жөтел бар ма?
- Жоқ, жөтелмеймін.
- Аузыңызды ашыңыз, тамағыңызды тексерейін, одан соң қызуыңызды өлшеймін.
- Жарайды.
- Сізге суық тиген. Қазір керекті дәрілерді жазып берейін. Дәрілерді дәріханадан сатып аласыз. Күніне үш рет ішіңіз. Сізге төсекте жатып емделу керек. Бал қосқан сүт ішіңіз. Үш күннен соң маған қайта тексерілуге келіңіз.
- Рақмет, сау болыңыз.
- Сау болыңыз. Ем болсын!

2. Оқыған диалогыңызға қарап, төмендегі сөйлемдердің дұрыс болғанына «Д», бұрыс болғанына «Б» жазыңыз.

1. () Хусейннің асқазаны ауырып тұр.
2. () Хусейннің жөтелі бар.
3. () Дәрігер Хусейнге бал қосқан сүт ішіңіз деді.
4. () Хусейннің қызуы жоқ.
5. () Хусейнге суық тиді.

Дәріханада

- Сәлеметсіз бе? Сізде мына дәрілер бар ма?
- Бар.
- Маған беріңізші.
- Мінекейіңіз.
- Рақмет.
- Ем болсын! Сау болыңыз.
- Сау болыңыз.

ГРАММАТИКА

Шартты рай

Етістік + (са, се) +жіктік жалғау

3. Төмендегі мәтінді оқыңыз. Түсініңіз.

Әрбір адам миллиардер. Неге? Себебі, сізге құлағыңызды мың теңгеге сат десе, сатасыз ба? Көзіңізді жүз мың теңгеге сат десе, сатасыз ба? Аяғыңызды бес жүз миллион теңге сат десе, сатасыз ба? Ақылыңызды триллион теңгеге сат десе, сатасыз ба? Әрине, сатпайсыз. Себебі әрбір дене мүшеңіз барлық байлықтан қымбат. Сондықтан бізге берілген алтын қазынамыздың қадірін білуіміз керек.

(Қанат Ибрагимов. «Қазақ тілі» оқулығынан)

4. Мына сөйлемдерді оқыңыз.

1. Әрбір адам миллиардер.
2. Әрбір дене мүшесі байлықтан қымбат.
3. Алтын қазынаның қадірін білуіміз керек.

5. Мына сұрақтарға жауап беріңіз.

1. Сіз жиі ауырасыз ба?
2. Сіз ауырғанда, қайда барасыз?
3. Сіз ауырғанда, кімге қараласыз?

6. Оқыңыз, есте сақтаңыз.

Мен ауырып тұрмын → Ауруханаға барамын

Менің басым ауырып тұр → Дәріханадан дәрі аламын

Менің қызуым бар → Дәрігерді шақыртамын

- 1) Мен ауруханаға барамын/бармаймын.
- 2) Мен дәріханадан дәрі аламын/алмаймын.
- 3) Мен дәрігерді шақыртамын/шақыртпаймын.

7. Жақшаны ашып, дұрыс жалғау қосып көшіріңіз.

1. Мен анам..... (-ды, -ді, -ты, -ті) сағындым. 2. Аурухана..... (-та, -те, -да, -де) білікті дәрігер бар. 3. Аурухана.....(-ға, -ге) автобуспен барамыз. 4. Дәріханадан әртүрлі дәрілер..... (-ды, -ді, -ты, -ті) алуға болады. 5. Мен аурухана..... (-да, -де, -та, -те) отырмын.

Бақылау сұрақтары

1. Шартты рай қалай жасалады?
2. Шартты райға мысалдар келтіріңіз.
3. Бүгінгі сабақта өткен жаңа сөздерді айтыңыз.
4. 3-тапсырма бойынша досыңызға сұрақтар қойыңыз.
5. Табыс септік жалғауларын атаңыз.

15

ЛЕКСИКАЛЫҚ ТАҚЫРЫП: *ХАТ ЖАЗА АЛАМЫН*

ГРАММАТИКАЛЫҚ ТАҚЫРЫП: *Сөйлем*

ФОНЕТИКА

1. Тыңдаңыз, қайталаңыз, оқыңыз.

а) оқығым келеді – оқыдым
жазғым келеді – жаздым
білгім келеді – білдім
барғым келеді – бардым

жаттай аламын – жаттадым
пісіре аламын – пісірдім
кездесе алады – кездесті
түсіне аламын – түсіндім

ЛЕКСИКА

2. Мына кестеге қарап, үлгі бойынша сөйлемдер құрыңыз.

Үлгі:

үй

 ↔

дүкен

 → азық-түлік сатып алу

Асқар үйінде болды. Үйінен дүкенге барды. Ол азық-түлік сатып алғысы келді. Асқар дүкенге келді, азық-түлік сатып алды, сосын үйіне қатты.

жатақхана

 ↔

дәріхана

 → ақша айырбастау

аурухана

 ↔

банк

 → дәрі сатып алу

3. Сумейраның күнделігін оқыңыз. Демалыс кезінде не істегенін, қайда, қашан және не үшін барғанын айтыңыз.

Үлгі: Қазір демалыс. Дүйсенбі күні таңертең Сумейра кітапханаға барды да қазақша-түрікше сөздік алды.

	<i>таңертең</i>	<i>түс</i>	<i>кеш</i>
<i>дүйсенбі</i>	кітапхана, қазақша-түрікше сөздік	жатақхана, мақаланы аудару, Түркияға жіберу	Бассейн, жездуді жақсы көру
<i>сейсенбі</i>	елшілік, виза алу	банк, ақша алу	дүкен, сыйлық алу
<i>сәрсенбі</i>	вокзал, Астанадан досын күтіп алу	интернет, скайппен сөйлесу	Айнұрдың туған күні
<i>бейсенбі</i>	экскурс, Көктөбеге, Медеуге қыдыру	стадион, футбол ойнау	жатақхана, кешкі ас ішу, кітап оқу, ұйықтау
<i>жұма</i>	базарға бару, азық-түлік алу	үйге бару, тамақ пісіру	дүкен, тәттілер алу, құрбысының үйіне қонаққа бару
<i>сенбі</i>	саябаққа бару, қыдыру	үйге бару, түскі ас ішу	киноға бару, достарымен кездесу
<i>жексенбі</i>	моншаға бару, суға түсу	үйге бару, түскі ас ішу	кешкі ас ішу, кітап оқу, ұйықтау

4. Мәтінді оқыңыз.

Сәлеметсіздер ме, әкешім, анашым!

Мен сіздерге Қазақстаннан хат жазып отырмын.

Мен Алматыда тұратыныма, университетте оқитыныма қуаныштымын. Маған қазақ тілі өте ұнайды. Мен қазақтардың метрода, дүкенде, көшеде не айтып жатқанын аздап түсінемін. Алматыны да біле бастадым.

Мен жатақханада тұрамын. Бұл өте жақсы жатақхана, өйткені жатақхананың жанында дүкен, дәріхана, шаштараз бар. Бөлмем үлкен емес. Менің қасымда Түркияның Измир қаласынан келген қыз тұрады. Оның аты – Хатидже. Біз – доспыз. Бірге университетке барамыз, бірге сабақ оқимыз. Ол тамақты өте дәмді дайындайды.

Анашым, маған Алматының ауа-райы ұнамайды. Бұл жер өте салқын. Күзде жаңбыр, қыста қар жауады.

Желтоқсанда бізге демалыс. Бірақ мені үйде, Түркияда күтпеңіздер. Мені Алматыдағы қазақ достарым қонаққа шақырды. Мен қазақ достарыммен Алматыдағы мұражайларға, театрларға барамын. Маған қазақтар өте ұнайды, олар жүзі жылы, қонақжай халық.

Мені уайымдамаңыздар. Бәріне сәлем айтыңыздар.

Сау болыңыздар. Сәлеммен қызыңыз – Сумейе.

5. Сіз де отбасыңызға хат жазыңыз.

Бақылау сұрақтары

1. Сіздің ойыңызша, Сумейе кім?
2. Ол неге қуанышты?
3. Ол қайда тұрады?
4. Жатақхана қандай?
5. Сумейенің досы кім?
6. Оған не ұнамайды?
7. Желтоқсанда қайда барғысы келеді?
8. Оған кімдер ұнайды?

ӨЗІН-ӨЗІ БАҒАЛАУ КЕСТЕСІ

Сабақ №	Не білемін?	Өте жақсы	Жақсы	Орташа	Нашар
	1	Грамматика			
Жаңа сөздер					
Оқылым					
Жазылым					
2	Грамматика				
	Жаңа сөздер				
	Оқылым				
	Жазылым				
3	Грамматика				
	Жаңа сөздер				
	Оқылым				
	Жазылым				
4	Грамматика				
	Жаңа сөздер				
	Оқылым				
	Жазылым				
5	Грамматика				
	Жаңа сөздер				
	Оқылым				
	Жазылым				
6	Грамматика				
	Жаңа сөздер				
	Грамматика				
7	Жаңа сөздер				
	Грамматика				
	Оқылым				
	Жазылым				
8	Жаңа сөздер				
	Грамматика				
	Оқылым				
	Жазылым				

9	Жаңа сөздер				
	Грамматика				
	Оқылым				
	Жазылым				
10	Жаңа сөздер				
	Грамматика				
	Оқылым				
	Жазылым				
11	Жаңа сөздер				
	Грамматика				
	Оқылым				
	Жазылым				
12	Жаңа сөздер				
	Грамматика				
	Оқылым				
	Жазылым				
13	Жаңа сөздер				
	Грамматика				
	Оқылым				
	Жазылым				
14	Жаңа сөздер				
	Грамматика				
	Оқылым				
	Жазылым				
15	Жаңа сөздер				
	Грамматика				
	Оқылым				
	Жазылым				

ҚОСЫМША

Көптік жалғау

Соңғы дыбыс	Қатаң дауыссыз Ұяң б, в, г, д		Дауысты дыбыс Үнді й, у, р		Үнді м, н, ң, л Ұяң ж, з	
Дауысты дыбыс	жуан	жіңішке	жуан	жіңішке	жуан	жіңішке
Көптік жалғау	-тар	-тер	-лар	-лер	-дар	-дер
мысалдар	кітаптар арабтар	есіктер велосипедтер	аюлар айналар	әжелер үйлер	адамдар аңдар	кілемдер көлдер

Жіктік жалғау

Соңғы дыбыс	Дауысты дыбыс Үнді дауыссыз дыбыс		Қатаң дауыссыз		Үнді ж, з	
Дауысты дыбыс	жуан	жіңішке	жуан	жіңішке	жуан	жіңішке
Мен	<u>оқушымын</u>	<u>мұғаліммін</u>	<u>қазақпын</u>	<u>студентпін</u>	<u>ұстазбын</u>	<u>кербезбін</u>
Сен	<u>оқушысың</u>	<u>мұғалімсің</u>	<u>қазақсың</u>	<u>студентсің</u>	<u>ұстазсың</u>	<u>кербезсің</u>
Сіз	<u>оқушысыз</u>	<u>мұғалімсіз</u>	<u>қазақсыз</u>	<u>стдентсіз</u>	<u>ұстазсыз</u>	<u>кербезсіз</u>
Ол	<u>оқушы</u>	<u>мұғалім</u>	<u>қазақ</u>	<u>студент</u>	<u>ұстаз</u>	<u>кербез</u>
Біз	<u>оқушымыз</u>	<u>мұғалімбіз</u>	<u>қазақпыз</u>	<u>стдентпіз</u>	<u>ұстазбыз</u>	<u>кербезбіз</u>
Сендер	<u>оқушысындар</u>	<u>мұғалімсіндер</u>	<u>қазақсындар</u>	<u>студентсіндер</u>	<u>ұстазсындар</u>	<u>кербезсіндер</u>
Сіздер	<u>оқушысыздар</u>	<u>мұғалімсіздер</u>	<u>қазақсыздар</u>	<u>студентсіздер</u>	<u>ұстазсыздар</u>	<u>кербезсіздер</u>
Олар	<u>оқушылар</u>	<u>мұғалімдер</u>	<u>қазақтар</u>	<u>студенттер</u>	<u>ұстаздар</u>	<u>кербездер</u>

Тәуелдік жалғау

Соңғы дыбыс	Дауыссыз дыбыс		Дауысты дыбыс
	жуан -ым, -ың, -ыңыз, -ы	Жіңішке -ім, -ің, -іңіз, -і	жуан/жіңішке -м, -ң, -ңіз, -сы/сі
Менің	қарындасым	балам	әпкем
Сенің	қарындасың	балаң	әпкең
Сіздің	қарындасыңыз	балаңыз	әпкеңіз
Оның	қарындасы	баласы	әпкесі
Біздің	қарындасымыз	баламыз	әпкеміз
Сендердің	қарындастарың	балаларың	әпкелерің
Сіздердің	қарындастарыңыз	балаларыңыз	әпкелеріңіз
Олардың	қарындастары	балалары	әпкелері

Септік жалғау

№	Септіктер	Сұрақтары	Жалғаулары
1.	Атау септік	Кім? Не?	-
2.	Ілік септік	Кімнің? Ненің?	-ның, -нің, -дың, -дің, -тың -тің
3.	Барыс септік	Кімге? Неге? Қайда?	-ға, -ге, -қа, -ке -а, -е, -на, -не
4.	Табыс септік	Кімді? Нені?	-ны, -ні, -ды, -ді, -ты, -ті, -н
5.	Жатыс септік	Кімде? Неде? Қайда? Қашан?	-да,-де, -та, -те, нда, -нде
6.	Шығыс септік	Кімнен? Неден? Қайдан?	-дан, -ден, -тан, -тен, -нан, -нен
7.	Көмектес септік	Кіммен? Немен? Қалай?	-мен (менен), -бен (бенен), -пен (пенен)

Ілік септік Кімнің? Ненің?

Соңғы дыбыс	Дауысты, үнді м, н, ң	Ұяң з, ж, үнді р, л, й, у	Қатаң, ұяң б, в, г, д
жуан	-ның	-дың	-тың
	Атаның	шалдың	аттың
жіңішке	-нің	-дің	тің
	Әженің	дәптердің	есіктің

Барыс септік Кімге? Неге? Қайда?

Соңғы дыбыс	Дауысты, үнді, ұяң з, ж	Қатаң, ұяң б, в, г, д	I, II жақ тәуелдік жалғауы	III жақ тәуелдік жалғауы
жуан	-ға	-қа	-а	-на
	Адамға	атқа	балама	атасына
жіңішке	-ге	-ке	-е	-не
	Үйге	есікке	әкеме	әкесіне

Табыс септік Кімді? Нені?

Соңғы дыбыс	Дауысты	Үнді, ұяң з, ж	Қатаң, ұяң б, в, г, д	III жақ тәуелдік жалғауы
жуан	-ны	-ды	-ты	-н
	Баланы	айды	кітапты	атасын
жіңішке	-ні	-ді	ті	-н
	Әжені	үйді	көбелекті	әкесін

Жатыс септік Кімде? Неде? Қайда? Қашан?

Соңғы дыбыс	Дауысты, үнді, ұяң з, ж	Қатаң, ұяң б, в, г, д	ІІІ жақ тәуелдік жалғауы
жуан	-да	-та	-нда
	Балада	жұмыста	баласында
жіңішке	-де	те	-нде
	Үйде	есікте	әкесінде

Шығыс септік Кімнен? Неден? Қайдан?

Соңғы дыбыс	Дауысты, ұяң з, ж үнді р, л, й, у	үнді м, н, ң , ІІІ жақ тәуелдік жалғауы	Қатаң, ұяң б, в, г, д
жуан	-дан	-нан	-тан
	Қаладан	адамнан	жұмыстан
жіңішке	-ден	нен	-тен
	Үйден	кілемнен	есіктен

Көмектес септік Кіммен? Немен? Қалай?

Соңғы дыбыс	Дауысты, үнді	Ұяң з, ж	Қатаң, ұяң б, в, г, д
жуан/жіңішке	-мен/менен	-бен/бенен	-пен/бенен
	Баламен	қазбен	етікпен

Жедел өткен шақ

Соңғы дыбыс	Қатаң дауыссыз		1. Дауысты дыбыс 2. Үнді дауыссыз 3. ж,з	
Дауысты дыбыс	жуан	жіңішке	жуан	жіңішке
Қосымша	-ты	-ті	-ды	-ді
Мен	таптым	көшті	жаздым, бардым	жедім, көрдім
Сен	таптың	көштің	жаздың, бардың	жедің, көрдің
Сіз	таптыңыз	көштіңіз	жаздыңыз, бардыңыз	жедіңіз, көрдіңіз
Ол	тапты	көшті	жазды, барды	жеді, көрді
Біз	таптық	көштік	жаздық, бардық	жедік, көрдік
Сендер	таптындар	көштіңдер	жаздыңдар, бардыңдар	жедіңдер, көрдіңдер
Сіздер	таптыңыздар	көштіңіздер	жаздыңыздар, бардыңыздар	жедіңіздер, көрдіңіздер
Олар	тапты	көшті	жазды, барды	жеді, көрді

Бұрынғы өткен шақ

Соңғы дыбыс	Қатаң дауыссыз		1. Дауысты дыбыс 2. Үнді дауыссыз 3. ж,з	
Дауысты дыбыс	жуан	жіңішке	жуан	жіңішке
Қосымша	-қан	-кен	-ған	-ген
Мен	тапқанмын	білгенмін	тоқығанмын, барғанмын	жегенмін, көргенмін
Сен	тапқансың	білгенсің	тоқығансың, барғансың	жегенсің, көргенсің
Сіз	тапқансыз	білгенсіз	тоқығансыз, барғансыз	жегенсіз, көргенсіз
Ол	тапқан	білген	тоқыған, барған	жеген, көрген
Біз	тапқанбыз	білгенбіз	тоқығанбыз, барғанбыз	жегенбіз, көргенбіз
Сендер	тапқансындар	білгенсіндер	тоқығансындар, барғансындар	жегенсіндер, көргенсіндер
Сіздер	тапқансыздар	білгенсіздер	тоқығансыздар, барғансыздар	жегенсіздер, көргенсіздер
Олар	тапқан	білген	тоқыған, барған	жеген, көрген

Ауыспалы өткен шақ

Соңғы дыбыс	дауыссыз дыбыс		дауысты дыбыс	
Дауысты дыбыс	жуан	жіңішке	жуан	жіңішке
Қосымша	-атын	-етін	-йтын	-йтін
Мен	жазатынмын	күлетінмін	қарайтынмын	жейтінмін
Сен	жазатынсың	күлетінсің	қарайтынсың	жейтінсің
Сіз	жазатынсыз	күлетінсіз	қарайтынсыз	жейтінсіз
Ол	жазатын	күлетін	қарайтын	жейтін
Біз	жазатынбыз	күлетінбіз	қарайтынбыз	жейтінбіз
Сендер	жазатынсындар	күлетінсіндер	қарайтынсындар	жейтінсіндер
Сіздер	жазатынсыздар	күлетінсіздер	қарайтынсыздар	жейтінсіздер
Олар	жазатын	күлетін	қарайтын	жейтін

Нақ осы шақ (Жай түрі)

Жақ	Соңғы дыбыс дауыссыз	Жіктік жалғау	Мысалы
I. Мен	отыр тұр, жатыр	+мын	отыр+мын тұр+мын жатыр+мын
	жүр	+мін	жүр+мін
II. Сен	отыр, тұр, жатыр	+сың	отыр+сың тұр+сың жатыр+сың
	жүр	+сің	жүр+сің
II. Сіз	отыр, тұр, жатыр	+сыз	отыр+сыз тұр+сыз жатыр+сыз
	жүр	+сіз	жүр+сіз
III. Ол	отыр, тұр, жатыр	-	отыр тұр жатыр
	жүр	-	жүр
I. Біз	отыр тұр, жатыр	+мыз	отыр+мыз тұр+мыз жатыр+мыз жатыр+мыз
	жүр	+міз	жүр+міз

II. Сендер	отыр, тұр, жатыр	+сыңдар	отыр+сыңдар тұр+сыңдар жатыр+сыңдар жатыр+сыңдар
	жүр	+сіңдер	жүр+сің+дер
II. Сіздер	отыр, тұр, жатыр	+сыздар	отыр+сыздар тұр+сыздар жатыр+сыздар жатыр+сыздар
	жүр	+сіздер	оқы+п жүр+сің+дер
III. Олар	отыр, тұр, жатыр	-	сөйле+п отыр кел+іп тұр бар+а жатыр жаз+ып жатыр
	жүр	-	

Нақ осы шақ (Күрделі түрі)

Жақ	Соңғы дыбыс	Жіктік жалғау	Мысалы
I. Мен	-ып, іп, -п+отыр тұр, жатыр	+мын	сөйле+п отырмын кел+іп тұр+мын бар+а жатырмын жаз+ып жатырмын
	-а, -е+жатыр -ып, іп+жүр	+мін	оқы+п жүрмін
II. Сен	-ып, -іп, п +отыр, тұр, жатыр	+сың	сөйле+п отыр+сың кел+іп тұр+сың бар+а жатыр+сың жаз+ып жатыр+сың
	-а, -е+жатыр -ып, -іп, п+жүр	+сің	оқы+п жүрсің
II. Сіз	-ып, -іп, п +отыр, тұр, жатыр	+сыз	сөйле+п отыр+сыз кел+іп тұр+сыз бар+а жатыр+сыз кел+е жатыр+сыз
	-а, -е+жатыр -ып, -іп, п+жүр	+сіз	оқы+п жүр+сіз
III. Ол	-ып, -іп, п +отыр, тұр, жатыр	-	сөйле+п отыр кел+іп тұр бар+а жатыр жаз+ып жатыр
	-а, -е+жатыр -ып, -іп, п+жүр	-	оқы+п жүр+сіз
I. Біз	-ып, іп, -п+отыр тұр, жатыр	+мыз	сөйле+п отыр+мыз кел+іп тұр+мыз бар+а жатыр+мыз жаз+ып жатыр+мыз
	-а, -е+жатыр -ып, іп+жүр	+міз	оқы+п жүр+міз

II. Сендер	-ып, -іп, п +отыр, тұр, жатыр -а, -е+жатыр	+сындар	сөйле+п отыр+сындар кел+іп тұр+сындар бар+а жатыр+сындар жаз+ып жатыр+сындар
	-ып, -іп, п+жүр	+сіндер	оқы+п жүр+сін+дер
II. Сіздер	-ып, -іп, п +отыр, тұр, жатыр -а, -е+жатыр	+сыздар	сөйле+п отыр+сыздар кел+іп тұр+сыздар бар+а жатыр+сыздар жаз+ып жатыр+сыздар
	-ып, -іп, п+жүр	+сіздер	оқы+п жүр+сін+дер
III. Олар	-ып, -іп, п +отыр, тұр, жатыр -а, -е+жатыр	-	сөйле+п отыр кел+іп тұр бар+а жатыр жаз+ып жатыр
	-ып, -іп, п+жүр	-	

Ауыспалы осы шақ және ауыспалы келер шақ

Соңғы дыбыс	Дауыссыз дыбыс		Дауысты дыбыс	
	жуан	жіңішке	жуан	жіңішке
Дауысты дыбыс				
Қосымша	-а	-е	-й	
Мен	барамын	келемін	тазалаймын	сөйлеймін
Сен	барасың	келесің	тазалайсың	сөйлейсің
Сіз	барасыз	келесіз	тазалайсыз	сөйлейсіз
Ол	барады	келеді	тазалайды	сөйлейді
Біз	барамыз	келеміз	тазалаймыз	сөйлейміз
Сендер	барасындар	келесіндер	тазалайсындар	сөйлейсіндер
Сіздер	барасыздар	келесіздер	тазалайсыздар	сөйлейсіздер
Олар	барады	келеді	тазалайды	сөйлейді

Ауыспалы осы шақ және ауыспалы келер шақ (болымсыз түрі)

Соңғы дыбыс	Дауысты дыбыс р, л, й, у	Ұяң з, м, н, ң	Қатаң дауыссыз дыбыс
Дауысты дыбыс	жуан/жіңішке	жуан/жіңішке	жуан/жіңішке
Қосымша	-ма/-ме +й	-ба/-бе +й	-па/пе +й
Мен	бармаймын келмеймін	жазбаймын сезбеймін	айтпаймын кетпеймін
Сен	бармайсың келмейсің	жазбайсың сезбейсің	айтпайсың кетпейсің

Сіз	бармайсыз келмейсіз	жазбайсыз сезбейсіз	айтпайсыз кетпейсіз
Ол	бармайды келмейді	жазбайды сезбейді	айтпайды кетпейді
Біз	бармаймыз келмейміз	жазбаймыз сезбейміз	айтпаймыз кетпейміз
Сендер	бармайсыңдар келмейміндер	жазбайсыңдар сезбейсіндер	айтпайсыңдар кетпейсіндер
Сіздер	бармайсыздар келмейсіздер	жазбайсыздар сезбейсіздер	айтпайсыздар кетпейсіздер
Олар	бармайды келмейді	жазбайды сезбейді	айтпайды кетпейді

Қалау рай

	Соңғы дыбыс	Қатаң дауыссыз		Дауысты дыбыс, үнді <i>л, м, н, ң, р,</i> дауыссыз дыбыс, <i>ж, з</i> ұяң дауыссыз дыбыс	
		жуан -қы	жіңішке -кі	жуан -ғы	жіңішке -гі
I	Менің	айтқым келеді	ішкім келеді	барғым келеді	білгім келеді
II	Сенің	айтқың келеді	ішкің келеді	барғың келеді	білгің келеді
	Сіздің	айтқыңыз келеді	ішкіңіз келеді	барғыңыз келеді	білгіңіз келеді
III	Оның	айтқысы келеді	ішкісі келеді	барғысы келеді	білгісі келеді
I	Біздің	айтқымыз келеді	ішкіміз келеді	барғымыз келеді	білгіміз келеді
II	Сендердің	айтқыларың келеді	ішкіңіз келеді	барғыларың келеді	білгілерің келеді
	Сіздердің	айтқыларыңыз келеді	ішкілеріңіз келеді	барғыларыңыз келеді	білгілеріңіз келеді
III	Олардың	айтқылары келеді	ішкісі келеді	барғысы келеді	білгісі келеді

CÖZDİK

A, a [A, a]

- Аға [ağa] – Yaşça büyük erkek.
Ағайын [ağayın] – 1. Bir babadan olan kardeşler. 2. Akraba, kardeş kimseler.
Азамат [azamat] – 1. Vatandaş, yurttaş. 2. İnsanlığı olan, sözünün eri olan adam.
Ақша [aqşa] – Para, akçe.
Ақылды [aqıldı] – Akıllı, zeki.
Ақымақ [aqımaq] – Aptal, ahmak, salak.
Ана [ana] – anne, ana: ana dili.
Анау [anav] – Şu, O.
Аң [añ] – Yabanî hayvanların genel adı.
Апа [apa] – 1. Abla, yakın akrabalar arasında yaşı büyük olan hanım. 2. Anne, ana.
Апай [apay] – 1. Yaşça büyük hanıma saygı belirtmek için kullanılan söz. 2. Hoca hanım, hanım öğretmen.
Апта [apta] – Hafta.
Арық [arıq] – Arık, zayıf, sıska.
Асқазан [asqazan] – Mide.
Аспаз [aspaz] – Aşçı.
Аспан [aspan] – Gökyüzü, gök, sema, asuman.
Аспап [aspap] – Alet, malzeme.
Ата [ata] – Babanın babası, dede.
Ата-ана [ata-ana] – Ana-baba, ebeveyn.
Атақты [ataqtı] – Meşhur, ünlü, şanlı, şöretli.
Ауру [avru] – Hastalık. 2. Hasta.
Ауыз [avız] – Ağız.
Ауыл [avıl] – Köy.
Ашық [aşıq] – Açık.
Ащы [aşşı] – 1. Tuzlu. 2. Tadı ağızı yakan, kavuran.
Аяз [ayaz] – Ayaz.
Аяз ата [ayaz ata] – Noel baba.
Аяқ [ayaq] – 1. Ayak.
Аяқкиім [ayaqkiyim] – Ayakkabı, iskarpin, ayağa giyilen nesne.
Аялдама [ayaldama] – Durak.

Ә, ә [Ä, ä]

- Ә [ä] – Kazak alfabesinin ikinci harfi.
Әбден [äbden] – Tamamen, büsbütün, hepten: Әбден жазылып кетті. Tamamen iyileşti.

2. İyice, çok.

Әдеби [ädebiy] – Edebî. Әдеби тiл – edebî dil.

Әдебиет [ädebiyet] – Edebiyat.

Әдейі [ädeyi] – Bilerek, mahsus, kasten: Ол бұны әдейі істеп отыр. О, bunu kasten yapıyor.

Әдемі [ädemi] – 1. Güzel, yakışıklı. 2. Gösterişli, görkemli. 3. Sevimli, hoş.

Әдеп [ädep] – Edep, Nezaket, incelik, terbiye.

Әдет [ädet] – Alışkanlık, âdet.

Әзіл [äzil] – şaka, lâtife.

Әйел [äyel] – 1. Kadın. 2. Hanım, zevce.

Әке [äke] – Baba.

Ән [än] – Şarkı.

Әнші [änşi] – Şarkıcı.

Әңгіме [äñgime] – 1. Hikâye.

Әпер [äper] – Alıp vermek.

Әпке [äpke] – Abla.

Әрең [äreñ] – Zorla, güçlүkle.

Әркез [ärkez] – Her zaman, her daim.

Әркім [ärkim] – Herkes.

Әтір [ätir] – Kolonya, güzel koku.

Әттең [ätteñ] – Keşke.

Б, б [B, b]

Б [b] – Kazak alfabesinin üçüncü harfi.

Ба [ba] – Sözü, cümle, soru sonuna getirilen soru edatı. Қыз ба, ұл ма? Kız mı, erkek mi?

Баға [bağa] – 1. Paha, fiyat, değer. 2. Not.

Бағдар [bağdar] – Yön, gidişat, cihet, İstikamet.

Бағдарлама [bağdarlama] – Program.

Бағдаршам [bağdarşam] – Trafik lâmbası.

Базар [bazar] – Pazar, çarşı.

Бай [bay] – 1. Varlıklı, zengin. 2. Çok fazla, sayısız.

Байсалды [baysaldı] – Ağırbaşlı, sakın.

Байтақ [baytaq] – Sonsuz, başı sonu olmayan, uçsuz bucaksız, engin.

Бақ [baq] – 1. Bağ, bahçe. 2. Baht, şans, talih.

Бала [bala] – 1. Çocuk, bebek.

Балапан [balapan] – Cıvcıv.

Балық [balıq] – Balık.

Бар [bar-] – Varmak, gitmek.

Баспалдақ [baspaldaq] – Merdiven.

Батыр [batır] – Bahadır, kahraman.
Бауыр [bavır] – Karaciğer.
Бауыр [bavır] – Kardeş.
Баяу [bayav] – Yavaş, ağır, aheste.
Бәйтерек [bäyterek] – Büyük çınar.
Бәрі [bäri] – Hepsi, bütünü, tamamı, herkes.
Бәрібір [bäribir] – Farketmez, önemi yok.
Бәсе [bäse] – Onay, tasdik bildiren söz.
Бәтеңке [bätenke] – Bot.
Бейбіт [beybit] – Barış, sulh.
Бейсенбі [beysenbi] – Perşembe.
Бекініс [bekinis] – Kale.
Белгілі [belgili] – 1. Tanınmış, ünlü, meşhür. 2. Bilinen, malûm.
Бозбала [bozbala] – Delikanlı, yiğit.
Бойдақ [boydaq] – Evlenmemiş, bekâr.
Бойжеткен [boyjetken] – Genç kız.
Бөлме [bölme] – Oda.
Бұрын [burın] – Daha önce.
Бүрсігүні [bürsigüni] – Öbür gün, önümüzdeki günden, bir sonraki gün.
Былай [bılay] – Böyle, şöyle.

В, в [V, v]

Вазелин [vazelin] – Vazelin.
Вакуум [vakuum] – Vakum, boşluk.
Вакцина [vaktsina] – Aşı.
Виза [viza] – Vize.
Вокзал [vokzal] – Gar, istasyon.
Волейбол [voleybol] – Voleybol.

Г, г [G, g]

Галстук [galstuk] – Kravat.
Гавһар [gavhar] – Gevher.
Гүіл [güvil] Uğultu.
Гүілде [güvilde] Uğuldamak.
Гүжіл [güjil] – Gürültü, gümbürtü.
Гүжілде [güjilde] – Gürüldemek, gürllemek.

Ғ, ғ [Ĝ, ğ]

- Ғажайып [ġajayır] – Harika, mükemmel, şahane.
Ғайып [ġayır] – Garip.
Ғалам [ġalam] – Âlem, dünya, cihan, kainat.
Ғалым [ġalım] – Bilgin, □lim, bilgiç.
Ғасыр [ġasır] – 1. Yüzyıl, asır. 2. Devir, zaman.
Ғашық [ġaşıq] – Âşık.
Ғимарат [ġimarat] – Bina, yapı.
Ғой, қой [ġoy] – Söz arasında ya, ise, ki, vs. gibi anlamlarda kullanılan edat: Айттым ғой.
Söyledim ya. Kеле ғой. Geliver.
Ғұлама [ġulama] – D□hi, bilgin.
Ғұмыр [ġumır] – Hayat, ömür.
Ғұрып [ġurıp] – Âdet, gelenek, görenek.
Ғылым [ġılım] – İlim.

Д, д [D, d]

- Дайын [dayın] – Hazır.
Дайында [dayında] – Hazırla.
Дайындық [dayındıq] – Hazırlık.
Дақ [daq] – Leke, benek.
Дақыл [daqıl] – Tahıl.
Дала [dala] – 1. Boskır, step. 2. Dışarı, kapı önü.
Далап [dalap] – Ruj, dudak boyası.
Далбаса [dalbasa] – Boş caba.
Дамы [damı] – Gelişmek, ilerlemek.
Дамылысыз [damılsız] – Aralıksız, devamlı, sürekli.
Дана [dana] – Akıllı, bilge, düşünür.
Даңқ [dañq] – Şöhret, şan, nam, ünvan, ün.
Даңқты [dañqtı] – şanlı, ünlü, şöhretli, tanılmış, namlı.
Дара [dara] – 1. Yalnız, sadece. 2. Tek, tek başına.
Дарбаза [darbaza] – Dış kapı, avlu kapısı.
Дардай [darday] – 1. Büyük, hocaman.
2. Önemli, büyük
Дария [dariya] – derya, deniz, büyük ırmak.
Дарқан [darqan] – Geniş, ferah.
Дарын [darın] – Yetenek, istidat, kabiliyet.
Дарынды [darındı] – Yetenekli, kabiliyet.
Дастан [dastan] – Destan, hikaye.

Дастарқан [dastarqan] – Sofra.
Дау [dav] – Dava, kavga, tartışma.
Дауа [dava] – Deva, çare.
Даяр [dayar] – Hazır.
Даярла [dayarla] – Hazırla.
Даяшы [dayaşı] – Garson.
Дәл [däl] – Tam, doğru, net, tıratıp, tastamam, aynen.
Дәлел [dälel] – Delil, kanıt.
Дәм [däm] – 1. Tat, zevk, lezzet. 2. Yemek, aş.
Дәмді [dämdi] – Tatlı, lezzetli.
Дәреже [däreje] – 1. Mertebe. 2. Derece, seviye, kategori.
Дәрігер [däriгер] – Doktor, hekim, tabip.
Дәріс [däris] – Ders.
Дәстүр [dästür] – Âdet, gelenek, anı ne.
Дәулет [dävlet] – 1. Zenginlik, mal mülk.
2. Talih, nasip, rızık.
Дәурен [dälvren] – 1. Hayat, ömür. Zaman, çağ.
Дәуір [dävür] – 1. Tarihî dönem, devir, zaman.
Демалыс [demalis] – Tatil, dinlenme.
Дене [dene] – Vücüt, ten.
Денелі [deneli] – İri yapılı, cüsseli, gürbüz.
Дербес [derbes] – Serbest, kendi başına, bağımsız.
Дерек [derek] – 1. Kaynak, haber. 2. Delil, kanıt.
Дереу [derev] – Heven, derhâl, acil, çabuk.
Домалақ [domalak] – Yuvarlak.
Дөңгелек [döñgelek] – 1. Lâstik, tekerlek. 2. Çember, daiere.
Дөрекі [döreki] – Kaba, kabaca, edepsiz.
Дұрыс [durıs] – Doğru, dürüst, düzgün.
Дұрыста [durısta] – Doğrultmak, düzenlemek.
Дұшпан [duşpan] – Düşman, yağı, hasım.
Дүкен [döken] – Dükân.
Дымқыл [dımqıl] – Nemli, ıslak, rutubetli.

E, e [E, e]

Еуразия [evraziya] – Avrasya.
Егде [egde] – Yaşlı, ihtiyar.
Егемен [egemen] – Egemen, hâkim, hükümrân.
Егер [eger] – Eğer, şayet.
Егеу [egev] – Eğe, bileği taşı.

Егжей-тегжейлі [egjej-tegjejli] – Ayrıntılı, teferruatlı, detaylı olarak, etraflıca.
 Егулі [eguli] – Ekili, ekilmiş.
 Егіз [egiz] – 1. İkiz. 2. Çift.
 Егін [egin] – Ekin.
 Егіншілік [eginşilik] – Rençperlik, ekincilik, çiftçilik.
 Едәуір [edävir] – Epeyce, bir hayli.
 Еден [eden] – Taban, döşeme.
 Ежелгі [ejelgi] – Ezelî, eski, kadim.
 Езу [ezüv] – Dudakların iki taraftaki uç kısımları.
 Ел [el] – 1. Halk, millet. 2. Memleket, yurt.
 Елбасы [elbası] – Cumhurbaşkanı, devlet başkanı, reısicumhur.
 Ел-жұрт [tl-jurt]- Eş dost, akraba, bütün halk, el gün.
 Елтаңба [eltañba] – Arma, remiz.
 Елші [elşı] – Elçi, sefir.
 Елік [elik] – Ceyl□n, gazal.
 Емдік [emdik] – Tıbbî. 2. Şifalı.
 Емес [emes] – □İmek□ filinin olumsuz şekli, değil: Тек бұл ғана емес. Sadece bu değil.
 Емле [emle] – İml□, yazım.
 Емхана [emhana] – Tedavi merkezi, poliklinik.
 Енді [endi] – Şimdi, bundan sonra, daha, artık.
 Ене [ene] – 1. Kayın valide, kaynana. 2. Dişi hayvan.
 Еңбек [eñbek] – Emek, iş, çalışma.
 Ереже [ereje] – Kural, kaide.
 Ерке [erke] – Şımarık, nazlı, işveli, edalı.
 Еркін [erkin] – 1. Erkin, serbest, hür, özgür. 2. Bağımsız, egemen. 3. Kolay, rahat: Мұхтар түрікшені еркін сөйлейді. Muhtar Türkçe □yi rahat konuşuyor.
 Ертегі [ertegi] – Masal.
 Ерте [erte] – 1. Erken. 2. Eskiden, önceden.
 Ертең [erteñ] – 1. Yarın. 2. Gelecek.
 Ерін [erin] – Dudak.
 Еріншек [erinşek] – Erincek, tembel, üşengeç.
 Есен [esen] – Sağ salim, esen.
 Еш [eş] – 1. Zerre kadar, hiç: Ештен кеш жақсы. Geç olsun güç olmasın. 2. Hiçbir zaman, hiçbir: Еш болмаса hiç olmazса, en azından.
 Ешбір [eşbir] – Hiçbir.
 Ешкім [eşkim] – Hiç kimse.
 Ешқайда [eşqaida] – Hiçbir yere.
 Ешқайсысы [eşqaysısı] – Hiçbiri.
 Ешқандай [eşqanday] – Hiçbir hiçbir suretle.
 Ешқашан [eşkaşan] – Hiçbir zaman.
 Ешнәрсе [eşnärse] – Hiçbir şey.
 Ештеңе [eşteñe] – Hiçbir şey.

Ж, ж [J, j]

- Жабайы [jabaǵı] – 1. Yabanî, ehlileştirilmemiş. 2. Vahsi, barbar.
- Жабық [jabıq] 1. Kapalı, örtülü. 2. Gizli, saklı.
- Жаға [jaǵa] – Yaka.
- Жағдай [jaǵday] – Durum, hâl, ahvâl, keyfiyet.
- Жағымды [jaǵımdı] – 1. Hoş, sevimli, hoşnut. 2. Olumlu, müspet.
- Жаз [jaz] – Yaz.
- Жаз [jaz] – Yazmak.
- Жаза [jaza] – Ceza.
- Жазушы [jazuvşı] – Yazar, müellif.
- Жайлы [jaylı] – Uygun, rahat, elverişli.
- Жақсы [jaqşı] – İyi, güzel.
- Жақша [jaqşa] – Parantez.
- Жақын [jaqm] – 1. Yakın. 2. Akraba, hısım.
- Жалақы [jalaqı] – Maaş, aylık.
- Жалау [jalav] – Bayrak, tuğ, sancak.
- Жалбыз [jalbız] – Nane.
- Жалғау [jalǵau] – Çekim eki.
- Жалғыз [jalǵız] – 1. Yalnız, yegâne. 2. Tek başına.
- Жалқау [jalqav] – Tembel, uyuşuk, erincek, üsengeç.
- Жалпы [jalpı] – Genel, umumî.
- Жалтыра [jaltıra] – Parlamak, ışıldamak.
- Жаман [jaman] – Kötü, fena.
- Жарайды [jaraydı] – Tamam, peki.
- Жарамды [jaramdı] – Yarayışlı, işe yarar.
- Жатта [jatta] – Ezberlemek.
- Жауапкершілік [javapkerşilik] – Sorumluluk, mesuliyet, yükümlülük.
- Және [jäne] – Ve, ile.
- Жезде [jezde] – Enişte.
- Жел [jel] – Yel, rüzgâr.
- Желке [jelke] – Ense.
- Жесір [jesir] – Dul.
- Жиналыс [jinalıs] – Toplantı, oturum.
- Жиһаз [jiyhaz] – Mobilya, ev eşyaları.
- Жоба [joba] – Proje, taslak, plân.
- Жоғалт [joǵalt] – Kaybetmek, yitirmek.
- Жол [jol] – Yol.
- Жолаушы [jolavşı] – Yolcu.
- Жу [ju] – Yıkamak.
- Жуас [juvas] – Uysal, halim, muti, yumuşak başlı.

Жұдырық [judırık] – Yumruk.
Жұқа [juqa] – ince, yufka.
Жұқтыр [juktır] – Bulaştırmak.
Жұлдыз [juldız] – Yıldız.
Жұмбақ [jumbaқ] – Bilmece.
Жұмыс [jumıs] – İş, hizmet, emek, çalışma.
Жүгір [jugir] – Koşmak.
Жыла [jıla] – Ağlamak.
Жылдам [jıldam] – hızlı, tez, çabuk.

З, з [Z, z]

Зайырлы [zayırlı] – 1. Bilgili, bilgiç. 2. Lâik.
Зәйтүн [zäytün] – Zeytin.
Зейнеткер [zeynetker] – Emekli.
Зерттеу [zerttev] – İnceleme, araştırma.
Зиян [ziyan] – Zarar, ziyan, yitim.

И, и [-ıy/-iy/-i]

Иә [iyä] – Evet
Ит [iyit] – İt, köpek.
Иық [iyıq] – Omuz.
Иіс [iyis] – Koku.

К, к [K, k]

Кәмелет [kämelet] – Ergenlik çağı, ergenlik.
Кәмпит [kämpit] – Şeker.
Кәсіби [käsibiy] – Meslekî.
Кәсіп [käsip] – Meslek.
Кәсіпкер [käsipker] – İşletmeci, İş adamı.
Кедей [kedey] – Yoksul, fakir.
Кездескенше [kezdesekeñşe] – Görüşmek üzere, görüşünceye dek.
Кейбір [keybir] – Bazı, kimi.
Кейде [Keyde] – Bazen, kimi zaman.
Кейін [keyin] – Sonra.
Кемпір [kempir] – Kocakarı, yaşlı kadın.

Кенже [kenje] – 1. En küçük (çocuk). 2. Geç doğan (hayvan).
Кең [keñ] – Geniş, bol.
Керек [kerek] – Gerek, lâzım.
Керемет [keremet] – Harika, muhteşem.
Кезек [kezek] – 1. Sıra, kuyruk. 2. Vardiya, posta.
Кеше [keşe] – Dün.

Қ, қ [Q, q]

Қабат [qabat] – 1. Kat, sıra, tabaka. 2. Çok katlılık: Біздің пәтер бесінші қабатта. Bizim dairemiz beşinci katta.
Қабілет [qabilet] – Kabiliyet, yetenek, beceriklilik.
Қағаз [qağaz] – 1. Kağıt, yaprak, sayfa.
Қадірлі [qadirli] – 1. Saygın, hürmetli, değerli, saygıdeğer. 2. Kıymetli, değerli (eşya).
Қазір [qazir] – 1. Şimdi, şu anda.
Қайшы [qayşı] – Makas.
Қайық [qayıq] – Kayık, sandal.
Қайын [qayın] – Kayın.
Қайырлы [qayırlı] – Hayırlı, İyi.
Қақпақ [qaqrak] – Kapak.
Қал [qal] – Ben.
Қала [qala] – Şehir, kent.
Қалай [qalay] – Nasıl.
Қалампыр [qalampir] – Karanfil.
Қалау [qalav] – İstek, arzu.
Қалжыңда [qaljında] – Şaka yapmak, şakalaşmak.
Қиылыс [qiyılıs] – Kavşak, yol ağzı.
Қиын [qiyın] – Zor, çetin, müşkül.
Қуаныш [quanış] – Sevinç.
Қымбат [qımbat] – Pahalı, değerli.
Қышқыл [qışqıl] – Ekşi.

Л, л [L, l]

Лайық [layıq] – Uygun, lâyıq, makul, münasip.
Лезде [lezde] – alelacele, çabucak.
Лифт [lift] – Asansör.
Люстра [lyustra] – Avize.

М, м [M, m]

- Мағына [maǵına] – Anlam, mana.
Май [may] – Yağ.
Макарон [makaron] – Makarna.
Маңдай [mañday] – Alın.
Мата [mata]-Kumaş.
Махаббат [mahabbat]- Sevgi aşk, muhabbet.
Медбике [medbiyke]-Hemşire.
Ми [miy] – beyin, şuur, bilinç .
Мойын [moyın] – Boyun.
Момын [momin] – Uslu, uysal, sessiz.
Мұғалім [muǵalim] – Muallim, öğretmen.
Мүз [muz]-Buz.
Мұрын [murın] – Burun.
Мына [mına] – Bu, şu.
Мың [miñ] – Bin.
Міне [mine] – İşte, işbu.
Мінез [minez] – Huy, karakter, mizaç.

Н, н [N, n]

- Нағашы [naǵaşı] – Akrabalar (anne tarafı).
Найзағай [nayzaǵay] – Yıldırım, şimşek.
Намыс [namıs] – Namuş, şeref, ar.
Нан [nan] – Ekmek, hamur.
Наным [nanım] – İnanç, inanış.
Насихат [nasiyhat] – Nasihat, öğüt.
Науқас [navqas] – Hastalık, sayrılık.
Нәзік [näzik] – İnce.
Нәрсе [näirse] – Nesne, eşya, şey.
Нәтиже [nätiçe] – Netice, sonuç.
Неге [nege] – Niye, ne için, niçin, neden.
Неке [neke] – Nikâh.
Несие [nesiye] – Borç, kredi.
Ниет [niyet] – Maksat, niyet, istek.
Нөмір [nөmir] – Numara, sayı, rakam.
Нөсер [nөser] – Sağanak yağmur.

O, o [O, o]

Облыс [oblıs] – Eyalet, vilâyet.
Образ [obraz] – Tip, karakter.
Одақ [odaq] – Birlik, ittifak.
Озат [ozat] – Üstün başarılı, öncü.
Ой [oy] – Düşünce, fikir, akıl, şuur, hafıza.
Ойын [oyın] – Eğlence, oyun.
Оқиға [oqıyǵa] – Vak'a, olay, hadise.
Оқу [oqu] – Eğitim, ders.
Оқытушы [oqıtuvşı] – Öğretmen, okutman, muallim.
Онда [onda] – Orada.
Ораза [oraza] – Oruç.
Осы [osı] – Bu, şu.
Отбасы [otbası] – Aile, ocak.
Ою [oyu] – Nakiş, desen, motif.

Ө, ө [Ö, ö]

Өгей [ögey] – Üvey, evlât, edinilmiş, evlâtlık.
Өжет [öjet] – Cesur, cüretkâr, gözürek, atak.
Өзге [özge] – Başka, özge, ағы.
Өзен [özen] – Irmak, nehir.
Өзі [özi] – Kendi, kendisi, bizzat, şahsen.
Өйткені [öytkeni] – çünkü, zira.
Өкініш [ökiniş] – Pişmanlık, nedamet.
Өлең [öleñ] – Şiir, şarkı.
Өлшем [ölşem] – Ölçü, miktar.
Өмір [ömir] – Hayat, ömür.
Өмірбаян [ömirbayan] – Özgeçmiş, biyografi
Өнер [öner] – Sanat, hüner, maharet.
Өнім [önim] – Mahsul, ürün.
Өсек [ösek] – Gıybet, dedikodu, fitne fesat.
Өсімдік [ösimdik] – Bitki, nebat.
Өтініш [ötiniş] – Arzu, istek, rica.
Өтірік [ötirik] – Yalan, aldatma, uydurma.

П, п [P, p]

Пайда [payda] – Fayda, kâr, kazanç, gelir.
Парламент [parlament] – Parlamento, meclis, senato.

Пароль [parol] – Parola, şifre.
Паспорт [pasport] – Pasaport, kimlik.
Пән [pän] – Ders.
Пәтер [päter] – Daire, apartman dairesi.
Педиатр [pediatr] – Çocuk doktoru, pediater.
Пенде [pende] – Bende, insan.
Перзентхана [perzenthana] – Doğum evi.
Планета [planeta] – Gezegen, seyyare.
Портрет [portret] – Portre, resim.
Почта [poçta] – Postane, posta.
Поэма [poema] – Manzume, poem, uzun şiir.
Президент [prezident] – Cumhurbaşkanı, cumhurreisi, devlet başkanı.
Публицист [publitsist] – Gazetesi.
Пышак [pıçaq] – Bıçak.
Пікір [pikir] – Fikir, düşünce.
Пішін [pişin] – Eşyanın dış görünüşü, şekil, forma.
Пьеса [piesa] – Piyese.

P, p [R, r]

Размер [razmer] – Numara, beden ölçüsü.
Разы [razi] – Razi, hoşnut, memnun.
Рақмет [raqmet] – Teşekkür.
Рас [ras] – Doğru, hakikat, gerçek.
Рәміз [rämiz] – Nişan, sembol, remiz.
Рентген [rentgen] – Röntgen.
Реніш [reniş] – Sitem, serzeniş.
Рең [reñ] – Sağlıklı, canlı görünüm.
Репетиция [repetitsiya] – Prova.
Республика [respublika] – Cumhuriyet.
Реферат [referat] – İcmal, hülâsa, rapor, özet.
Рецепт [retsept] – Reçete.
Романтика [romantika] – Romantiklik, hayalcilik.
Рөл [röl] – Rol.
Ру [ruv] – Boy, soy, kabile.
Рұқсат [ruqsat] – Müsaade, izin, ruhsat.

C,c [S,s]

- Сабак [sabaq] – Ders.
Сабын [sabin] – Sabun.
Сабыр [sabır] – Sabır, tahammül, dayanma.
Сағат [sağat] – Saat.
Сағыныш [sağınıш] – Özlem, hasret.
Сайлау [saylav] – Seçim, oy verme.
Сақина [saqiyna] – Yüzük.
Сақтандыру [saqtandıru] – Tedbir, önlem alma.
Салат [salat] – Marul, kıvırcık, salata.
Салауатты [salavattı] – İtibarlı, değerli.
Салқын [salqın] – Soğuk, serin.
Салфетка [salfetka] – Peçete.
Салық [salıq] – Vergi.
Сапар [sapar] – Yolculuk, sefer seyahat.
Сарбаз [sarbaz] – Asker, savaşçı, muharip.
Сатира [satira] – Hiciv, yergi, hicviye.
Сатқын [satqın] – Hain, dönek, kaypak, satılmış.
Сатушы [satuvşı] – Satıcı, pazarlayıcı.
Сауал [saval] – Sual, soru.
Саудагер [savadager] – Tüccar, tacir.
Сауысқан [savısқан] – Saksaghan.
Саясат [sayasat] – Siyaset, politika.
Сәби [säbiy] – Bebek, sabi, küçük, çocuk.
Сәлем [sälem] – Selâm, merhaba.
Сезім [sezim] – Duygu, his, sezgi.
Семинар [seminar] – Seminer.
Семіз [semiz] – Semiz, şişman, tombul.
Сенім [senim] – İnanç, güven, itimat.
Сикыр [siyqır] – Sihirbaz, büyücü, efsuncu.
Солай [solay] – Şöyle, böyle.
Сонда [sonda] – O an, o zaman, o vakit, o sırada.
Сонша [sonşa] – O kadar, onca, öyle.
Сөйлем [söylem] – Cümle, tümce.
Стакан [stakan] – Bardak.
Студент [student] – Yürsek öğrenim öğrencisi.
Сурет [suret] – Resim, tablo.
Сұлу [sulu] – Güzel, alımlı, yakışıklı.
Сұрақ [suraq] – Soru, sual.
Сылтау [siltav] – Mazeret, bahane, sözde sebep.
Сырқат [sırqat] – Hastalık, hasta.

T, t [T, t]

- Табиғат [tabiyğat] – Tabiat, doğa.
Тағам [tağam] – Yemek, aş, yiyecek, taam.
Тағдыр [tağdır] – Ömür, hayat, yaşam, gidişat.
Таза [taza] – Temiz, kirsiz.
Талап [talap] – İstek, heves, talep.
Таңба [tañba] – Damga, işaret, mühür.
Тарихи [tarihiy] – Tarihî, tarihle ilgili, tarihsel.
Тай [tav] – Dag.
Тәжірибе [täjiriybe] – Tecrübe, deneyim.
Тәрбие [tärbie] – Terbiye, eğitim.
Тез [tez] – Tez, çabuk, acele, ivedi.
Терезе [tereze] – Pencere.
Тиын [tiyin] – Metal, bozukpara, kuruş, akçe, para.
Төлемақы [tölemaqı] – Aylık, maaş.
Төлқұжат [tölqujat] – Kimlik.
Ту [tuv] – Sansak, bayrak.
Туралы [tuvralı] – Hakkında, ilgili.
Тұлға [tulğa] – Kişi, şahis.
Тұрақты [turaqtı] – Kalıcı, mütemadî, devamlı, aralıksız, daimî.
Түсінікті [tüsinikti] – Belirli, anlaşılır, açık.
Тігінші [tiginşi] – Terzi.
Тілек [tilek] – Dilek, arzu, rica, istek, talep.
Тюль [tyul] – Tül.

У, у [-uv/-üv/-v]

- Уайым [vayım] – Vehim, endişe, kaygı.
Уақыт [vaqtı] – Vakit, zaman.
Уақытша [vagıtşa] – Geçici olarak, muvakkatten.
Уәде [väde] – Ant, yemin.
Улы [uvlı] – Zehirli, ağılı.
Универмаг [univermag] – Büyük mağaza.

Ұ, ұ [U, u]

- Ұғым [uğım] – Kavram, mefhum.
Ұзын [uzın] – Kısa olmayan, uzun.

Ұл [ul] – Erkek, çocuk, oğul.
Ұлт [ult] – Millet, ulus.
Ұран [uran] – Slogan, nara.
Ұры [urı]-Hırsız, uğru.
Ұстаз [ustaz] – Öğretmen, hoca, üstad.
Ұсыныс [usınıs] – Teklif, öneri.
Ұшақ [uшаq] – Uçaq.
Ұялшак [uyalшаq] – Utangaç, sıkılған, çekingen.
Ұят [uyat] – Ауыр, ar, namus, hayâ.

Ү, ү [Ü, ü]

Үгіт [ügit] – Öğüt, nasihat.
Үзінді [üzindi] – Parça, bölüm.
Үй [üy] – Ev, aile, ocak.
Үкімет [ükimet] – Hükûmet.
Үлгілі [ülgili] – Terbiyeli, başarılı, örnek.
Үлкен [ülken] – Büyük, iri, kocaman.
Үміт [ümit] – Ümit, umut.
Үнемі [ünemi] – Her, devamlı, her zaman, daima.
Үтік [ütik] – Ütü.
Үтір [ütir] – Virgül.
Үшін [üşin] – İçin, dolayı.

Ф, ф [F, f]

Факт [fakt] – Olgu.
Факультет [fakultet] – Fakülte.
Фамилия [familiya] – Soyadı, aile adı.
Фантазия [fantaziya] – Muhayyile, hayal gücü, fantazi.
Фарш [farş] – Kıyılmış et, kıyma.
Фигура [figura] – Figür, endam, vücut.
Фраза [fraz] – Cümle.
Футляр [futlyar] – Mahfaza, kılıf, kutu.

Х, х [H, h]

Хабар [habar] – Haber, bilgi, salık.
Хабарландыру [habarlandıruv] – Duyuru, ilân.

Халайық [halayıq] – Halk, topluluk, ahali, dinleyiciler.
Халықаралық [halıqaralıq] – Uluslar arası, milletler arası, beynelmilel.
Хат [hat] – Mektup.
Хикмет [hikmet] – Olağanüstü durcum, kerâmet, hikmet.
Хирургия [hirurgiya] – Cerrahî.
Хрусталь [hrustal] – Kristal, billûr.

Һ [H,h]

Һәммәтсиз [hämmätsiz] – Merhametsiz, acımasız.

Ц, ц [TS, ts]

Цемент [tsement] – Çimento.
Центр [tsentr] – Merkez.
Цивилизация [tsivilizatsiya] – Uygarlık, medeniyet.
Цитата [tsitata] – Alıntı, iktibas.
Цифр [tsifr] – Rakam, sayı.

Ч, ч [Ç, ç]

Чек [çek] – Çek, satış, fişi.
Чемпион [çempion] – Şampiyon.

Ш, ш [Ş, ş]

Шабдалы [şabdalı] – Şeftali.
Шабуыл [şabuvıl] – Saldırı, hücum.
Шабыт [şabıt] – İlham, şevk.
Шағым [şağım] – Şikâyet.
Шақырым [şaqırım] – Bin metre uzunluğundaki ölçü birimi, kilometre.
Шалбар [şalbar] – Pantolon, şalvar.
Шамасы [şaması] – Galiba, herhâlde.
Шана [şana] – Kızak.
Шаң [şañ] – Toz, toz toprak.
Шапағат [şapagat] – Merhamet, şefkat, acıma.
Шахмат [şahmat] – Satranç.
Шашлык [şaşlıq] – Şiş kebab.

Шекара [şekara] – Sınır, hudut.
Шеше [şeşe] – Anne, ana.
Шофер [şofyor] – Sürücü, şoför.
Шұбат [şubat] – Sürüklemek, uzatmak.
Шығар [şığar] – Çıkarmak, boşaltmak, bırmak.
Шығарма [şıғарма] – Edebî eser.

Щ, щ [ŞŞ, şş]

Щетка [şşyotka] – Fırça.
Щеткала [şşyotkala] – Fırça ile sürtmek, fırçalamak.
Щи [şşiy] – Lahana çorbası.

Ы, ы [I, i]

Ыдыс [ıdıs] – Kap.
Ықпал [ıqpal] – Etki, tesir.
Ықылас [ıqılas] – İyi niyet, samimiyet.
Ылғи[ılğiy]–Daima, her zaman, sürekli, devamlı.
Ынта[ınta] – Heves, niyet, istek, dilek.
Ырым [ırim]- Batıl inanç, batıl itikat, boş inanç.

I, i [İ, i]

Из [iz] – İz, belirti.
Изгі [izgi] – İyi, hayirli, samimî, içten.
Изет [izet] – İzzet, nezaket, edep.
Ілгері [ilgeri] – İleri, ileri doğru.
Ілім [İllim] – Bilim, ilim.
Ін [in] – İn, mağara.
Іс [is] – İş, uğraş, çalışma.
Іс-қимыл [is – qiumıl] – Hareket, davranış.
Ішімдік [işimdik] – İçecek, meşrubat, alkol, içki.

Э, э [E, e]

Экономика [Ekonomika] – Ekonomi, iktisat.
Экран [Ekran] – Beyaz perde, görüntülük, ekran.

Эксперимент [eksperiment] – Deneme, deney, tecrübe.

Электр [elektr] – Elektrik.

Эмблема [emblema] – Amblem, işaret.

Эпизод [epizod] – Olay, vaka, olgu.

Эссе [esse] – Deneme.

Эстетика [estetika] – Estetik.

Эффект [effekt] – Etki, tesir.

Ю,ю [YU, yu]

Юбка [yubka] –Etek.

Юмор [yumor] – Mizah.

Я, я [YA, ya]

Яғни [yağni] – Yani.

Ядро [yadro] – Çekirdek, nüve, öz.

Япыр-ай [yapır -ay] – Eyyvah.

Яхта [yahta] – Yat.

НҰРЖАНОВА АЙСҰЛУ БАЛТАБАЙҚЫЗЫ

ҚАЗАҚ ТІЛІ
қарапайым деңгей

Редакторы Сейілбек АСАНОВ

Тех. редакторы Санат ТӨРЕБАЙҰЛЫ

Басуға 03.07.2014 ж. қол қойылды.
Пішімі 70x100 ¹/₁₆. Офсеттік басылыс.
Шартты баспа табағы 8,25.
Таралымы 500 дана. Тапсырыс 49.

Біздің мекен-жайымыз:

Алматы қ., Алатау ауд., Молодежная көшесі, 11-үй.
www.tanbaly.com. Электронды адресіміз: tanbalykz@gmail.com
Қалта телефондары: +7 701 710 21 94; +7 701 232 90 57; +7 700 492 87 48

Тапсырыс берушінің файлдарынан Қазақстан Республикасы
«Полиграфкомбинат» ЖШС-нде басылды.